اورتودوقسيا

اخلاقى و دينى رساله

مدير مسؤل : ملهتيوس لوقاكيس — محل اداره : فنار روم پطريقخانه

Ἔτος Α΄ — 31 Αὐγούστου 1926 — Τεῦχος 5

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Καθηγητὴς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης

Ο ΑΛΚΩΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ
Ο ΚΑΤ' ΑΥΤΟΥ ΑΓΩΝ

Περὶ τὸ λεγόμενον ***ἀλκὼλ*** ἢ ***οἰνόπνευμα,*** ἀσχολοῦνται πλεῖστοι ὅσοι κλάδοι τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας, τέχνης καὶ ἐπιχειρήσεως, χημεία καὶ μηχανική, ἰατρικὴ καὶ φαρμακευτική, βιομηχανία καὶ βιοποριστική, μικρά τε καὶ μεγάλη, ἐμπόριον καὶ οἰκονομολογία, κοινωνιολογία καὶ ὑγιονομία, ἡ Ἠθικὴ καὶ ἡ Θρησκεία, αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία καὶ αὐτὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κήρυγμα.

Βεβαίως ὑπὸ τὰς τελευταίας ὄψεις θὰ εἴπῃ τινὰ καὶ ἡ «***Ὀρθοδοξία***» περὶ τοῦ ἀλκὼλ καὶ τοῦ ἀλκωλισμοῦ, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἐπίδρασιν τὴν φοβεράν, ἣν πρὸς καιρὸν ἡ διαρκῶς **ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς σωματικῆς ὑγείας καὶ τῆς πνευματικῆς εὐρωστίας**

καὶ εὐεξίας ἀτόμων τε καὶ γενεῶν καὶ λαῶν ὁλοκλήρων ἡ κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν ἀδιάκριτος χρῆσις καὶ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν κοινοτέρων καὶ ἁπλουστέρων, τῶν σχετικῶς ἀθφοτέρων, τοῦ ***οἴνου*** καὶ τοῦ ***ζύθου.***

Ὅ,τι σήμερον ὀνομάζεται ***ἀλκωλισμὸς*** δὲν εἶναί τι νέον κατ᾽ οὐσίαν, εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ γνωρίζει ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτῆς ἀρχῶν ὑπὸ τὸ σύνηθες ὄνομα τῆς ***μέθης,*** φαινομένου τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐκρύθμου καὶ ἀνωμάλου, γενικῶς μὲν ἐκδηλουμένου ὑπὸ μορφὴν διαταράξεως τῶν περὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν κανονικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ περιστάσεις δὲ προσλαμβάνοντος καὶ ὄψιν μανίας καὶ φρενοπληξίας προσωρινῆς. Οὕτως ἐχαρακτήριζον καὶ οἱ ἀρχαῖοι τὴν μέθην ὡς μικρὰν μανίαν καὶ βραχεῖαν παραπληξίαν. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι αἱ θρησκεῖαι, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ φυσιολατροῦντα θρησκεύματα τῶν Ἐθνικῶν, δὲν ἐθεῶντο ἀδιαφόρως τὸ ἔκρυθμον φαινόμενον, καὶ παρὰ τὴν τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ τὰς ἑορτὰς τῶν βαχευόντων θιάσων, ὑπῆρχον ἔκπαλαι καὶ οἱ ἁγνεύοντες, οἱ τιμῶντες τὸ θεῖον δι᾽ ἁγνείας, διὰ νηφαλιότητος καὶ ἐγκρατείας ἀπὸ πάσης παραχρήσεως καὶ παρεκτροπῆς, προσκαίρως ἢ καὶ διαρκῶς ἀπέχοντες καὶ ἀπὸ τῆς ἁπλῆς χρήσεως οἴνου τε καὶ παντὸς ἄλλου μεθυστικοῦ ποτοῦ, τὸ δὲ συμβαῖνον παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις περὶ τοὺς λεγομένους ***Ναζιραίους,*** τοὺς τῷ Θεῷ ἀφοσιουμένους καὶ ***οἶνον*** καὶ ***σίκερα*** μὴ πίνοντας, εἶχε παραδείγματα καὶ παρὰ τοῖς Ἐθνικοῖς ὄχι σπάνια κατὰ τόπους καὶ καιρούς. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπῆρχον παρὰ πᾶσιν οἱ κακίζοντες καὶ στηλιτεύοντες τὸ κακὸν καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν θρησκευτικῶν λόγων, καὶ ἀπὸ ἁπλῆς ἀνθρωπικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως, καὶ ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς μέθης καὶ τῆς ἀμέτρου καὶ ἀδιακρίτου χρήσεως παντὸς ποτοῦ ἐπίσης ἀνέρχεται εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους. Προέχουσαν καὶ κατὰ τοῦτο θέσιν εἶχον οἱ ἠθικολόγοι τοῦ Ἰσραήλ, οἱ σοφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ προφῆται, νῦν μὲν δεικνύοντες τὰ ὀλέθρια εἰς τὸν βίον καὶ τὴν ἁγνότητα τῶν ἠθῶν καὶ τὴν εὐκοσμίαν ἀπο-

τελέσματα τῆς μέθης, νῦν δὲ κατατάσσοντες καὶ ταύτην εἰς τὰ ἁμαρτήματα τὰ ἐπισπώμενα τὴν ἄνωθεν ὀργὴν καὶ ἐκδίκησιν. «Τίνι; λέγει ὁ σοφὸς ἐν ταῖς Παροιμίαις, (23, 29—31) τίνι »θόρυβος καὶ ταραχαί; τίνι ἔριδες καὶ φιλονικεῖαι; τίνι ἀηδίαι »καὶ ἀδολεσχίαι; τίνι συγκρούσεις καὶ διαπληκτισμοὶ μάταιοι; »τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί; οὐ τῶν συγχρονιζόντων ἐν οἴ»νοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται; Μὴ βλέπε τὸν οἶνον, ὅτι ἔχει ὄψιν ἐρυθράν, ὅτι φαίνεται ἐρυθρὸς ἐν τῷ ποτηρίῳ, ὅτι ἡδέως κατέρχεται εἰς τὸν λάρυγγα. Δάκνει ἐν τῷ τέ»λει ὡς ὄφις καὶ κεντρίζει ὡς κεράστης;» Ἀπὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι γνωσταὶ αἱ τοῦ Ἀποστόλου ἀποστροφαὶ πρὸς τοὺς πιστούς, τὸ «μὴ μεθύσκετε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία», τὸ »μὴ κώμοις καὶ μέθαις», τὸ «μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι . . . οὔτε μέθυσοι . . . . βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν», περιεσώθη δὲ ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων τῆς Ἐκκλησίας ἴδιος λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου **κατὰ μεθυόντων,** καυτηριάζων τὸ κακὸν καὶ διὰ ζοφερῶν χρωμάτων περιγράφων τὰ παντοῖα περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς περὶ τὸ οἰνοποτεῖν ἀμετρίας καὶ ἀκρασίας. «Μέθη, λέγει, ὁ αὐθαίρετος δαίμων, ἐξ ἡδονῆς ταῖς ψυχαῖς ἐμβαλλό»μενος, μέθη κακίας μήτηρ, ἀρετῆς ἐναντίωσις, τὸν ἀνδρεῖον »δειλὸν ἀποδείκνυσι, τὸν σώφρονα ἀσελγῆ, δικαιοσύνην οὐκ »οἶδε, φρόνησιν ἀναιρεῖ. Ὥσπερ γὰρ ὕδωρ πολέμιόν ἐστι πυρί, »οὕτως ἀμετρία οἴνου λογισμὸν κατασβέννυσι· . . . . ἀλλὰ τίς »εἴπη ταῦτα τοῖς οἰνοπλήκτοις; καρηβαροῦσι γὰρ ἐκ τῆς κραι»πάλης, νυστάζουσι, χασμῶνται, ἀχλὺν βλέπουσι, ναυτιῶσι. Διὰ »τοῦτο οὐκ ἀκούουσι τῶν διδασκάλων πολλαχόθεν αὐτοῖς ἐμ«βοώντων, ***μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία,*** καὶ »πάλιν ***ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη*** . . . . Ποία »γὰρ κατασκευὴ ἀνθρώπου οὕτως ἰσχυρά, ὥστε τοῖς ἐκ τῆς »μέθης κακοῖς ἀντισχεῖν; Τίς γὰρ μηχανή, ἀεὶ θερμαινόμενον »καὶ ἀεὶ διάβροχον τῷ οἴνῳ γινόμενον σῶμα μὴ οὐχὶ ἔκλυ»τον καὶ ἐξίτηλον καὶ διαρρυηκὸς γενέσθαι; ἐντεῦθεν οἱ τρό-

»μοι καὶ αἱ ἀσθένειαι· κοπτομένου γὰρ αὐτοῖς τοῦ πνεύματος »ὑπὸ τῆς ἀμετρίας τοῦ οἴνου καὶ τῶν νεύρων λυομένων τῆς »συντονίας, ὁ κλόνος τῷ σύμπαντι ὄγκῳ τοῦ σώματος ἐπιγίνεται» καὶ περαιτέρω ὡς ἐν κεφαλαίῳ «μέθη λογισμῶν ὄλε»θρος, ἰσχύος διαφθορά, γῆρας ἄωρον, ὀλιγοχρόνιος θάνατος».

Εἰς ταῦτα προσέθηκάν τι οὐσιωδῶς νέον οἱ νεώτεροι χρόνοι; Βεβαίως ἐπέχεον περισσότερον φῶς εἰς σημεῖά τινα, καὶ ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν συστηματοποίησιν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ κακοῦ. Ἐπέχεον πλεῖον φῶς εἰς τὸ εἶδος καὶ τὴν αἰτιολογίαν τῶν εἰρημένων περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν διαταράξεων τοῦ ἀλκωλισμοῦ, ἀνεῦρον καὶ καθώρισαν ὅτι πρόκειται περὶ ***δηλητηριάσεως*** πάντοτε μὲν ἐπιβλαβοῦς ἐπὶ τῆς κατ' ἄμφω ὑγείας, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἀποβαινούσης ὀλεθρίως ἐπὶ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου, καὶ ὄχι μόνον αὐτῶν τῶν ἀλκωλικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος, μέχρι τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς, μέχρις ἐκφυλισμοῦ φυλῶν καὶ γενεῶν ὁλοκλήρων. Οὕτω κατενοήθη ἡ ἀνάγκη συντονωτέρας καὶ συστηματικωτέρας ἐνεργείας κατὰ τοῦ φοβεροῦ κινδύνου, καὶ δὴ ὄχι ὑπὸ ἀτόμων καὶ κατὰ ἄτομα μόνον ἐπιδιωκομένης, ἀλλ' ἐπὶ τὸ κοινωνικώτερον καθ' ὁμάδας καὶ ὑπὸ ὁμάδων ἀναλαμβανομένης καὶ διεξαγομένης, καὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ ***ἑταιρειῶν*** ἢ ***ἀδελφοτήτων ἐγκρατείας καὶ συλλόγων νηφαλιότητος.*** Ἀρχὴν ἔλαβε τὸ κίνημα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὴν πρώτην δεκαετηρίδα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ τὸ παράδειγμα ἐκεῖθεν εὗρεν ἐφεξῆς μίμησιν ἐν Ἀγγλίᾳ, κατὰ μικρὸν δὲ καὶ ἐν τῇ Ἠπειρωτικῇ Εὐρώπῃ.

Παρὰ τὰς ἀδελφότητας ταύτας καὶ τὰς ἐπὶ μέρους ἐνεργείας αὐτῶν ἐκρίθη ἐπάναγκες νὰ ἐπιληφθῇ ἐνιαχοῦ καὶ ἡ Πολιτεία τοῦ ἔργου, καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ νόμων καὶ μέτρων οἰκονομολογικῆς καὶ διοικητικῆς φύσεως, ποὺ μὲν νὰ περιστείλῃ τήν τε παραγωγὴν καὶ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐν ἰδίοις καπηλείοις πρόχειρον προσφορὰν καὶ κατανάλωσιν παντὸς εἴδους

μεθυστικῶν ποτῶν ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπιβλαβῶν καὶ ἧττον ἀπαραιτήτων, ποὺ δὲ νὰ προβῇ καὶ εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ καταστολὴν πάσης ἐπισήμου βιομηχανίας καὶ προθέσεως αὐτῶν πρὸς κατανάλωσιν. Προηγήθησαν καὶ ἐν τούτῳ κατὰ πρῶτον Πολιτεῖαί τινες τῆς Μεγάλης Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, τελευταῖον δὲ καὶ ὁλόκληρος ἡ Συμπολιτεία, ἐπαίνου δὲ καὶ συγχαρητηρίων ἀξία θὰ εἶναι πᾶσα πολιτεία τὸ αὐτὸ ἐπιζητοῦσα καὶ ἐπιδιώκουσα, ἔστω καὶ ἐπὶ ζημίᾳ πολλῶν χιλιάδων ἢ μυριάδων λιρῶν εἰσπράξεων καὶ εἰσφορῶν ἀπὸ τῆς ἀδιακρίτου παραγωγῆς, εἰσαγωγῆς, ἐμπορίας καὶ διαχρήσεως ἄρθρων, τῇ δημοσίᾳ ὑγείᾳ καὶ τῇ ἠθικῇ εὐρωστίᾳ καὶ εὐεξίᾳ τοῦ κοινοῦ κρινομένων ἐπιβλαβῶν, ἔστω καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι τὰ τοιαῦτα κυβερνητικὰ μέτρα θὰ εἶναι ἀτελεσφόρητα πρὸς ἐκκοπὴν καὶ ἐκρίζωσιν τοῦ κακοῦ.

Τὸ αὐτὸ βεβαίως ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἀπό τινος πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν γινομένων εὐρυτέρων καὶ ὡς διεθνῆ χαρακτῆρα ἐχουσῶν συνελεύσεων καὶ συνδιασκέψεων πρὸς εἰσήγησιν, μελέτην καὶ λῆψιν μέτρων τοῦ αὐτοῦ φιλανθρώπου σκοποῦ στοχαζομένων.

Αἱ δὲ Ἐκκλησίαι; Ἀναμφιβόλως εἶναι καὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, νὰ συντρέχωσι τὸ ἐπ᾽ αὐταῖς εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἐπευλογοῦσαί τε ἄνωθεν καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς μετέχουσαι τῶν ἐκτάκτως οὕτω γινομένων κοινῶν συσκέψεων καὶ συμβουλίων δι᾽ ἀντιπροσώπων ἁρμοδίων. Καὶ ἐν τούτῳ ὅμως τὸ τακτικὸν καὶ σύνηθες στάδιον τῆς ἐνεργείας τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ μένει πάντοτε **ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ** καὶ **ὁ ἄμβων ὁ ἱερός,** μόνον δὲ ἀπαιτεῖται οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς νηφαλιότητος κήρυκες νὰ μὴ διαψεύδωσιν αὐτοὶ τοὺς ἰδίους λόγους δι᾽ ἀντιθέτου ἔργου καὶ παραδείγματος.

Η ΝΕΑ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἀπέναντι τῆς ἀναζωογονήσεως ταύτης τῆς Ρωμαϊκῆς προπαγάνδας ποῖον εἶνε τὸ καθῆκον τῆς Ὀρθοδοξίας, εἶνε προφανέστατον. Ἐπιβάλλεται ὄχι μόνον ὅπως ἐντείνῃ τὴν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἄμυναν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅπως ὀργανώσῃ αὐτὴν προσηκόντως, ἵνα δυνηθῇ ν' ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τοῦ συμπαγοῦς καὶ κατὰ σχέδιον ἐπιμελῶς προδιαγεγραμμένον κινουμένου ὄγκου τῶν προσηλυτιστῶν. Εἶνε τοσαῦτα ἀτυχῶς τὰ ζητήματα, περὶ τὰ ὁποῖα μετὰ τὸν μέγαν πόλεμον ἔχει νὰ ἀσχοληθῇ ἑκάστη τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, οἷα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἰδίαν αὐτῆς διοικητικὴν ὀργάνωσιν, τὴν πρὸς τὴν πολιτείαν σχέσιν αὐτῆς, τὴν συγχρονίζουσαν μόρφωσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ κλήρου αὐτῆς, τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ ἐξασφάλισιν καὶ ἄλλα, ὥστε φοβούμεθα, ὅτι ὀλίγη δίδεται προσοχὴ εἰς τὴν πρόσφορον διοργάνωσιν τῆς ἀμύνης ταύτης. Ἵνα κατορθωθῇ αὕτη, ἀνάγκη ὅπως ἑκάστη ἐπὶ μέρους ἐκκλησία καταρτίσῃ ἰδιαιτέραν Ἐπιτροπήν, ἥτις ὀφείλει ἐπιμελῶς παρακολουθοῦσα τὴν ἐμφανιζομένην ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ καὶ μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων προσηλυτιστικὴν κίνησιν νὰ λαμβάνῃ ἑκάστοτε κατ' αὐτῆς τὰ προσήκοντα μέτρα. Ποῖα ταῦτα;

Ὅπως πᾶσα καθόλου ἄμυνα οὕτω καὶ ἡ κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ διεξαγομένη ὀφείλει νὰ ὀργανωθῇ ἀναλόγως τῶν μεθόδων, τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ ἢ πρόκειται νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ ἐπιτιθέμενος πολέμιος. Ἐπειδὴ δὲ αἱ μέθοδοι αὗται φέρουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν χαρακτῆρα θεωρητικόν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρακτικόν, εἶνε πρόδηλον, ὅτι καὶ ἡ ἄμυνα ὀφείλει νὰ προσλάβῃ ἀμφοτέρους τούτους τοὺς χαρακτῆρας. Ἀνάγκη ὄχι μόνον ἐν ταῖς θεολογικαῖς καὶ ἱερατικαῖς Σχολαῖς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχὴ τῶν διὰ τὸν ἱερὸν κλῆρον προαλειφομένων εἰς τὸν ἀπειλοῦντα τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μέγαν κίνδυνον ἀπὸ μέρους τῆς Ρώμης, ἀλλὰ καὶ νὰ διατεθῶσιν ἰδιαίτεραι ὧραι διδασκαλίας καὶ προ-

παρασκευῆς αὐτῶν εἰς τὸ ἀμυντικὸν τοῦτο ἔργον. Βεβαίως αἱ ὑφιστάμεναι μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διαφοραὶ δέον νὰ ἀποτελῶσιν ἀντικείμενον ἀπαθοῦς ἱστορικῆς ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως· ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐρεύνης ἀντλουμένη γνῶσις πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται πάντοτε ἀναλόγως τῶν προβαλλομένων ἑκάστοτε περιστάσεων. Ἐὰν ἡ Ὀρθόδ. Ἐκκλησία ἀπεχθανομένη τὸν μεταξὺ Χριστιανῶν προσηλυτισμὸν καὶ ἐμπνεομένη ὑπὸ εἰλικρινῶν αἰσθημάτων πρὸς ἀμοιβαίαν συνεννόησιν και ἕνωσιν μετὰ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν προσοχὴν αὐτῆς μέχρι σήμερον εἶχεν ἐστραμμένην μᾶλλον πρὸς τὰ ἑνοῦντα αὐτὴν μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν σημεῖα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐφεξῆς ἔχει καθῆκον ἄλλην νὰ βαδίσῃ ὁδόν, τ. ἔ. νὰ καταπολεμήσῃ τὰς διαστροφὰς τῆς Ρώμης, ὅπως ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς ἐνταθείσης προπαγάνδας. Καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀρκεσθῶσιν αἱ ἑκασταχοῦ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἰς μόνην τὴν ἀνάλογον πρὸς τὰς παρουσιαζομένας νέας ἀνάγκας καὶ περιστάσεις προπαρασκευὴν τοῦ κλήρου αὐτῶν. Ἀνάγκη, ὅπως εἰς τὰ τμήματα ἀκριβῶς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προσβάλλει ὁ ἐχθρός, νὰ διοργανῶσι διαλέξεις προσκαλοῦσαι καὶ χρησιμοποιοῦσαι εἰδικοὺς κληρικοὺς ἢ καθηγητὰς ἱκανοὺς νὰ διαφωτίζωσι τὸν ὀρθόδοξον λαὸν καὶ νὰ διαλύωσι τὰς πλεκτάνας τῶν προσηλυτιστῶν. Πρὸ παντὸς δὲν πρέπει νὰ ἀφίνωσιν ἄνευ ἀπαντήσεως οἱανδήποτε ἐκδήλωσιν τῶν προσηλυτιστῶν, ἀλλ' ἅμα ὡς πληροφορηθῶσιν, ὅτι παρασκευάζεταί που τοιαύτη, ὀφείλουσι νὰ σπεύδωσιν εἰς τὴν κατάλληλον ἀντιμετώπισιν αὐτῆς δι' ἀντιστοίχου ἐνεργείας. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἐγχωρίου τύπου καὶ τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλὰ πρὸ πάντων τοῦ ἡμερησίου, δύναται νὰ συμβάλῃ μεγάλως εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν προσηλυτιστικῶν σκευωριῶν, τὴν καταπολέμησιν τῆς πλάνης καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἀληθείας. Εὐτυχῶς παρ' ὅλην τὴν φαινομένην θρησκευτικὴν ἀδιαφορίαν ἡ κατὰ βάθος ἀφοσίωσις εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας ἀποτελεῖ ἀκόμη χαρακτηριστικὸν γνώρισμα πλείστων ἐκ τῶν ὀρθοδόξων λογίων καὶ δημοσιογράφων. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἔκκλησις πρὸς αὐτοὺς γινομένη παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ διωρισμένης Ἐπιτροπῆς δὲν δύναται νὰ μὴ τύχῃ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἀποδοχῆς.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν θεωρητικῶν τούτων μέσων εἶναι ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ τὰ πρακτικά, ἡ **ἐκπαίδευσις** καὶ ἡ **φιλανθρωπία.** Βεβαίως ἀπόκειται εἰς τὰς ἑκασταχοῦ Ἐπιτροπὰς νὰ ὑποδείξωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἰδίας αὐτῶν Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τὰ δέοντα γενέσθαι ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα κεφάλαια καὶ κατόπιν βαθείας τῶν τοπικῶν ὅρων καὶ περιστάσεων μελέτης, νὰ ἐξεύρωσι τὸν τρόπον τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῶν. Ἀλλ' ὅπως τὰ προηγηθέντα, οὕτω καὶ πολλῷ μᾶλλον τὰ δύο ταῦτα ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἂν μὴ διατεθῶσιν καὶ ὑλικὰ πρὸς τοῦτο

μέσα. Ρωμαιοκαθολικὸν φύλλον, ἐπικροτοῦν εἰς τὴν σύστασιν «τῆς Ἑταιρείας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου» ἐν Λονδίνῳ, ἔλεγεν, ὅτι μέλη τῆς Ἑταιρείας δὲν θὰ ἦνε μόνοι οἱ δυνάμενοι νὰ συντελέσωσι διὰ τῶν γνώσεων αὐτῶν εἰς πραγμάτωσιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ βοηθήσωσιν αὐτὴν διὰ τοῦ ταλάντου καὶ διὰ τοῦ ὀβολοῦ αὐτῶν. Ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἑκάστη τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἔχει ἐπιβεβαρημένον τὸν προϋπολογισμὸν αὐτῆς ἔχει καθῆκον νὰ μετέλθῃ πᾶσαν οἰκονομίαν, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰ ὑλικὰ μέσα, ἅτινα ἀπαιτοῦνται πρὸς συντέλεσιν τοῦ ἀνεπιδέκτου ἀναβολῆς τούτου ἔργου.

Ἀλλ' ὁσονδήποτε καλῶς καὶ ἂν εἶνε ὠργανωμένη ἡ κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ ἐνέργεια ἐν ἑκάστῃ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν νομίζομεν, ὅτι πολλῷ τελεσφορώτερον θὰ διεξαχθῇ αὕτη, ἂν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου συντονισθῶσιν αἱ ἐνέργειαι τῶν διαφόρων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ἀνεγράφη, ὅτι καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἀποτελέσῃ ἓν τῶν θεμάτων, περὶ τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ ἀσχοληθῇ ἡ προσεχὴς Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἀφοῦ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καθ' ἑκάστην εὔχεται ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως. Δὲν εἶνε ὀρθὸν καὶ ἐνδεδειγμένον, ὅπως καὶ τὸ ζήτημα τῆς κατὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ ἀμύνης ἀπασχολήσῃ τοὺς πατέρας τῆς Συνόδου, ἀφοῦ ὑπάρχουσιν Ἐκκλησίαι, καὶ πρώτη πασῶν ἡ Ρώμη, αἵτινες διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀναγράφουσιν εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτῶν τὸν προσηλυτισμὸν τῶν ὀρθοδόξων; Ἡμεῖς μάλιστα νομίζομεν λίαν ἐπείγουσαν τὴν συνεννόησιν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς συγκλήσεως τῆς ὀρθοδόξου Οἰκουμ. Συνόδου ὅπως οὕτω ἐγκαιρότερον γνωσθῶσιν ἀμοιβαίως ἡ ἔκτασις, αἱ μέθοδοι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ρωμαϊκῆς Προπαγάνδας ἐν ἑκάστῃ τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν καὶ ἐνωρίτερον ληφθῶσι τὰ ἐνδεικνύμενα πρὸς ἀπόκρουσιν ταύτης μέτρα.

Λονδῖνον † Ο ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτὸν καὶ ἔναντι Κυρίου εὑρήσεις χάριν. Πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτεται μυστήρια. Ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία Κυρίου καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται.

Μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ κατὰ μηδὲ ἓν καὶ περὶ ψεύσματος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντράπηθι.

Μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

(Σοφ. Σιράχ.)

ΣΥΜΒΟΛΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΝ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὅσον βαθύτερον καὶ κριτικώτερον ἐρευνῶ τὰ ἐν χρήσει καθημερινῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱερὰ βιβλία, τόσον μεγαλύνεται ὁ πόνος μου διὰ τὴν παραμόρφωσιν καὶ διαστροφήν, τὴν ὁποίαν πολλῶν ἕνεκα λόγων σὺν τῷ χρόνῳ ὑπέστησαν καὶ ἀπορῶ πῶς ἡ θεολογικὴ ἐπιστήμη, ἡ καὶ παρ' ἡμῖν ἱκανῶς ἐξελιχθεῖσα καὶ προαχθεῖσα, οὐδεμιᾶς ἠξίωσε προσοχῆς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς θεολογίας, τὸν πλούσιον ἀπὸ κληρονομικότητος, πτωχὸν δὲ ἐξ ἀκηδείας καὶ ἐξ ἀμελείας ῥακένδυτον. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις, τὸ κορύφωμα τῆς πτήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς δι' ὧν ὁρῶμεν τὰ ἀθέατα, αἱ χρυσαῖ πτέρυγες δι' ὧν ἱπτάμεθα καὶ καταλαμβάνομεν τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀκατάληπτα, ἡ ὡραία καὶ περικαλλὴς Μοῦσα, ἡ ὁδηγοῦσα ἡμᾶς εἰς τὰ τερπνὰ τοῦ πνευματικοῦ λειμῶνος σκηνώματα, περιβεβλημένη ῥάκη ἀκαλλῆ καὶ πενιχρὰ ἐγγωνιάζει ἀθέατος ὡς εὐτελὴς θεράπαινα. Οἱ τὴν κινύραν παναρμονίως κρούσαντες καὶ ἐν τῇ ᾠδῇ αὐτῶν καὶ τῷ ᾄσματι τὰ τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τρανώσαντες, ἐκ τοῦ Θεοῦ κινηθέντες καὶ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἐμπνεόμενοι, οἱ θεοφόροι Πατέρες ὡς ἀετοὶ ὑπόπτεροι ἐπλάτυναν τὰς πτήσεις αὐτῶν εἰς τὰ ὕψη τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχάραξαν ἁρμονικῶς τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ ἐν καταπλησσούσῃ λαμπρότητι· ἀνῆλθον εἰς τὰ ὕψη τῶν ἀρετῶν καὶ ἔγραψαν ἐν ὡραιότητι καὶ δυνάμει διὰ τῆς ἁγνότητος τοῦ αἰσθήματος τὸν χάρτην τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμῶν βίου καὶ ἔπηξαν θαυμαστῶς οὐρανομήκη κλίμακα, ἵνα ἀκόπως ἀναβῶμεν τοὺς οὐρανούς. Ἡ φωνὴ τῆς κινύρας ἐξησθένησεν ἐν τῇ ἀποστάσει τοῦ χρόνου· ὠχροὶ καὶ δειλοί τινες ἦχοι ἀσαφεῖς καὶ μόλις ἀκουστοὶ κατέφθασαν μέχρις ἡμῶν μικρὸν δονοῦντες τὰς ψυχάς· ἡ κινύρα ἐτρίβη, αἱ χορδαὶ ἔπεσον, καὶ μόνον τὸ πνεῦμα τὸ κινοῦν ἐναπέμεινεν ζῶν, ἀλλὰ τεθαμμένον καὶ τοῦτο εἰς τὰς δέλτους καὶ τὰς περγαμηνάς. Εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ ἱερὸς κλῆρος νὰ ζητήσω καὶ σκάψω τοὺς τάφους τῶν ζώντων πνευματοκινήτων καὶ ἀνασύρω εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν τόσην δύναμιν καὶ τόσον κάλλος καὶ τόσον πλῆθος μουσολήπτων, κόσμον ἀληθινὸν καὶ ἀγλάϊσμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμῶν στερεώματος, δι' ὃν ἡ Ἐκκλησία ἐγκαυχωμένη θὰ σεμνύνηται.

Ἐκ τοῦ καταστέρου τούτου στερεώματος συνεκράτησεν ἡ Ἐκκλησία

σημεῖά τινα ὡρισμένα, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀμαυρά, κατάφορτα ἐκ πυκνῶν νεφελωμάτων συσσωρευθέντων κατὰ καιρούς· μὴ δυνηθεῖσα δὲ αὐτη διὰ πολλοὺς λόγους νὰ διασχίσῃ τὰ ἐπιπροσθοῦντα κωλύματα, ἐξεδέχετο ἐξ ἀνάγκης τὰς ἐξ ἀγαθῆς μὲν προαιρέσεως προσπαθείας τῶν ζηλωτῶν τῆς πατρικῆς δόξης, ἥκιστα ὅμως καταλλήλους καὶ συντελεστικὰς πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχικοῦ κάλλους τῶν ἐναπομεινάντων λειψάνων, οἵτινες καὶ παρέδωκαν εἰς ἡμᾶς τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἐν ἀξιοθρηνήτῳ μορφῇ καὶ περιβολῇ, καθ' ἃς καὶ ἡ λέξις καὶ ἡ φράσις καὶ ὁ νοῦς παρεμορφώθη καὶ ἠλλοίωται· Καὶ ἐνῷ εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Ἀναλήψεως (ἐπὶ παραδείγματι) ἀναγινώσκομεν ὀρθῶς καὶ καλῶς: «Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ Χριστὲ ὁ Θεὸς χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, **βεβαιωθέντας σαφῶς** διὰ τῆς εὐλογίας κλπ.», εἰς τὰ ἔντυπα παρέμεινεν ἡ γενικὴ ἀπόλυτος (βεβαιωθέντων αὐτῶν) διὰ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς παράδειγμα γενικῆς ἀπολύτου εἰς τοὺς συντάκτας τῶν Συντακτικῶν! Θαυμάζω πῶς ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κουτλουμουσιανοῦ διορθωθέντα δῆθεν βιβλία, τὰ ὁποῖα παραβάλλων τις μὲ τὰ ἀρχαῖα ἐπίσημα κείμενα μόλις ἀναγνωρίζει τὴν ταὐτότητα.

Διὰ τοῦτο καὶ πάλιν ἐπιμένω εἰς τὴν γνώμην μου, ὅτι ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων διόρθωσις μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δοκίμων Κωδίκων δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ, διότι πᾶσα ἀτομικὴ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τούτων ἐξ ἰδίας γνώσεως εἶνε καὶ ἐπισφαλὴς καὶ ἐπιζήμιος· ἡ προσφυγὴ εἰς τοὺς Κώδικας εἶνε ὁμολογουμένως ἐπιπονωτάτη, ἀλλὰ μόνον οὕτω θὰ θεραπευθῇ τὸ κακόν· διότι ἡ ἐπικρατοῦσα ἀταξία καὶ σύγχυσις δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν λέξιν καὶ φράσιν τοῦ κειμένου, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὸ Μηνολόγιον, καὶ τὸ Συναξάριον. Περὶ τὰ 200 διεξελθὼν Μηνολόγια καὶ Συναξαριστάς, οὐδαμοῦ εὗρον τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν εἰς τὰς μνήμας τῶν ἁγίων· ἑκάστη ἐκκλησία καὶ ἑκάστη μονὴ εἶχεν ἴδιον Μηνολόγιον καὶ ἄλλοτε ἄλλη ἑώρταζε τὰς τῶν ἁγίων μνήμας, ἰδίως τῶν μὴ ἐπισήμων. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ συγχύσεως προῆλθε καὶ ἡ διπλῆ ἀναγραφὴ ἐν τοῖς ἐντύποις Μηναίοις μνήμη ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου (ὡς λ. χ. ἡ τοῦ ὁσίου Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου ἑορταζομένου τὴν ιγ΄ Ἰουνίου καὶ τὴν κη΄ Ὀκτωβρίου). Τὸ δὲ θλιβερώτερον ἐνταῦθα, ὅτι δύο διαφόρους ἁγίους συνωνύμους ἐξέλαβον ὡς ἕνα καὶ τὸν αὐτόν, ὅπως τὸν ἀνωτέρω μνησθέντα Στέφανον τὸν Σαββαΐτην καὶ ἐπανέλαβον ἐκ περισσοῦ ἐν τοῖς Μηναίοις δὶς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Ἀκολουθίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἐνοχληθεὶς ὁ ἀείμνηστος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης γράφει [1])

[1]) Συναξαριστὴς τόμ. Α΄ σελ. 181, ὑποσημ. 4.

«Περιττὸν δὲ καὶ ἀηδὲς ἀληθῶς ἐστι νὰ ἑορτάζεται ὁ Στέφανος οὗτος δύω φοραῖς καὶ ὁ τούτου εἷς καὶ ὁ αὐτὸς Κανὼν νὰ ψάλλεται καὶ τότε καὶ τώρα (τὴν ΚΗ΄ δηλονότι Ὀκτωβρίου καὶ ΙΓ΄ Ἰουλίου) χωρὶς καμμίαν εὔλογον ἀφορμὴν· εἰ μὴ γὰρ ὁ Κανὼν αὐτὸς ἐμπόδιζεν, ἤθελον νὰ σηκώσω ἀπὸ ἐδῶ τὴν ἐνταῦθα διττὴν μνήμην αὐτοῦ ὡς περιττήν· ἔξω μόνον ἂν θέλῃ νὰ εἰπῇ τινας ὅτι τότε μὲν εἶναι ἡ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως μνήμη του, τώρα δὲ εἶναι μνήμη τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων του». Βεβαίως ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ τοιαύτη ἐπανάληψις εἰς δύο διαφόρους ἐποχὰς τῆς μνήμης ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου μὲ τὴν αὐτὴν Ἀκολουθίαν φαίνεται ἀνεξήγητος καὶ περιττή· ἀλλ' ἡ τῶν πραγμάτων ἔρευνα ἄλλως διασαφηνίζει τὸ ζήτημα. Δύο ἅγιοι Στέφανοι, Σαββαῖται ἀμφότεροι, ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ἀσκήσαντες καὶ ἁγιάσαντες συνεταυτίσθησαν εἰς ἕνα συγκεντρώσαντα ἀμφοτέρων τὰς ἀρετάς· ὁ εἷς, ἀρχαιότερος τοῦ ἑτέρου, ἦν ἀσκητὴς ὅσιος, ἐπίσκοπος γενόμενος καὶ θαυματουργὸς ἀναδειχθείς, ὡς ἀναφέρει ὁ ἐν τοῖς ἐντύποις Κανὼν τοῦ ποιητοῦ Θεοφάνους καὶ ὁ ἐν τοῖς χειρογράφοις ὑπ' ἀριθμ. 1562 φ. 116β τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων καὶ Ω 147 φ. 57α τῆς Λαύρας καὶ Ι 140 σ. 233 τῆς αὐτῆς Λαύρας Κανὼν τοῦ Ἰωσὴφ ἐν ᾧ λέγει:

Σὲ τὸν ποιμένα τὸν θεῖον
καὶ μιμητὴν τοῦ μεγάλου
καὶ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ
δυσωποῦμεν, θεόφρον,
οἱ χρηματίζοντες τῆς σῆς
ἀγέλης νῦν θρέμματα
περίσωζε
πονηρῶν ἡμᾶς λύκων
ταῖς ἁγίαις
μεσιτείαις σου ἀεί. (Τροπάριον θ΄. ᾠδῆς.)

Ὁ δὲ νεώτερος Στέφανος ὁ Σαββαΐτης, ὁ τὴν ιγ΄ Ἰουλίου ἑορταζόμενος, εἶνε ὁ ποιητὴς Στέφανος καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ὅστις καὶ Ἀκολουθίαν πλήρη συνέταξεν εἰς μνήμην τοῦ συνωνύμου καὶ συνασκητοῦ αὐτοῦ Στεφάνου, ἧστινος ὁ Κανὼν φέρει ἀκροστοιχίδα τήνδε: «Ὁμότροπον Στέφανε σὸν ὁμώνυμον τίθει», (ἴδε Κώδ. 13 φ. 289α Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων).

Καὶ οἱ τρεῖς ὑμνογράφοι, ὅ τε Θεοφάνης καὶ Ἰωσὴφ καὶ ὁ Στέφανος ἐξυμνοῦσιν ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος τὰς ἀσκητικὰς τοῦ παλαιοῦ Στεφάνου ἀρετάς, ἀλλ' ὑπαινιγμὸν οὐδένα ποιοῦνται περὶ ποιητικοῦ δώρου τούτου, περὶ οὗ πολὺς γίνεται λόγος ἐν τῇ ἀνεκδότῳ ἀκολουθίᾳ εἰς τὸν νεώτερον Στέφανον τὸν καὶ ποιητὴν καὶ ἀνεψιὸν τοῦ Δαμασκηνοῦ Ἰωάν-

νου. Λείψανα τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ποιητοῦ Στεφάνου ἀπαντῶμεν ἐν τῷ Λαυριωτικῷ Κώδικι Δ 45 φ. 133β ἔνθα εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν Στιχηρῶν τροπαρίου ἐξυμνεῖται τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον οὕτω ;

Πάτερ ὑμνολόγε Στέφανε
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ
κατεφαίδρυνας ᾄσμασι
ἐνθεαστικώτατα,
παναοίδιμε Στέφανε,
τῇ ἐνεργείᾳ, μάκαρ, τοῦ πνεύματος
τὴν σὴν κινύραν ἀνακρουόμενος
ἣν ἐν ἡμῖν Χριστῷ
θείοις μελῳδήμασι χρεωστικοῖς
πάντας νῦν κατέθελξας
τῇ ἐπικλήσει Χριστοῦ.

Ἄλλα ὑπολείμματα τῆς εἰς αὐτὸν Ἀκολουθίας περιεσώθησαν ἐν τῷ Παρισινῷ Κώδικι 368 φ. 148α καὶ τῷ Λαυριωτικῷ Ι 135 φ. 137. Ὥστε ἄλλος ὁ εἷς Στέφανος καὶ ἕτερος ὁ ἄλλος. Ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν Μηνολογίων καὶ μόνον δὲν εὑρίσκομεν τὴν ἀλήθειαν ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης συγχύσεως· ἀνάγκη νὰ μελετήσωμεν ἐπισταμένως τοὺς βίους καὶ τὰς Ἀκολουθίας αὐτῶν καὶ ν' ἀποφανθῶμεν ἀπταίστως· διότι ἀκριβῶς ἡ ἀναγραφὴ ἐν τοῖς Μηνολογίοις τῆς μνήμης τοῦ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου καὶ θαυματουργοῦ καὶ ποιητοῦ τῶν Κανόνων καὶ ἀνεψιοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐπέφερε τὴν ἐν λόγῳ σύγχυσιν· ὁ ἀσκητὴς Στέφανος (ὁ παλαιὸς) καὶ θαυματουργὸς ἐξελήφθη ὡς ὁ ποιητὴς Στέφανος καὶ τὰ ἰδιώματα τῶν δύο ἀπεδόθησαν εἰς τὸν ἕνα Στέφανον διὰ τὸ ὁμώνυμον καὶ τὴν ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα προέλευσιν ἀμφοτέρων.

Τοιαῦται συγχύσεις ὀνομάτων καὶ πραγμάτων εἶνε σύνηθες φαινόμενον ἐν τοῖς ἐπισήμως φερομένοις ἐκκλησιασ. βιβλίοις τοῖς φέρουσι τὴν πατριαρχικὴν ἐπικύρωσιν. Ὁ σημερινὸς τρόπος τῆς ἐργασίας βεβαίως δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸ μέλλον τοιαῦτα σφάλματα, ὁπόταν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀποφασίσῃ τὴν ριζικὴν ἀνακάθαρσιν τῶν ἱερῶν Βιβλίων. Ὅλοι οἱ ἐπιμεληταὶ καὶ ἐκδόται καὶ διορθωταὶ τῶν ἱερῶν Βιβλίων ἐξέλαβον ὡς ἴδιον ἀγρὸν τὸν ἱερὸν περίβολον καὶ ἐκριζώσαντες δένδρα κατάκαρπα καὶ πολύχρονα ἐφύτευσαν δενδρύλλια ἄσημα, ἀντεισάξαντες πολλὰ τούτων, ὡς ὁ Μαλαξός, τὰ τῆς ἰδίας μούσης ἀνόσια γεννήματα. Ἄλλοι ἐν ἐπισημοτάταις ἑορταῖς ἀντικατέστησαν τὰ ὑπάρχοντα ᾄσματα τῶν διασήμων ποιητῶν διὰ νεωτέρων τοιούτων καὶ ἔχομεν κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τοῖς ἐντύποις Μηνιαίοις ὡς Κανόνα τὸν τοῦ Λαυριώτου Δαυῒδ τοῦ Ἀττικοῦ τὸν φέροντα ἀκροστοιχίδα «ὑμνῶ σε Γεώρ-

γιε Δαυῒδ ἐκ πόθου δεῖ γὰρ δή»· ἐνῷ εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον ἐγράφησαν τόσα ᾄσματα καὶ τόσοι Κανόνες τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας ποιητῶν πλήρεις χάριτος καὶ κάλλους. Καὶ ἀναφέρω προχείρως δέκα Κανόνας εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσήφ, σωζομένους ἐν τῷ Κώδικι Κ 132 τῆς Λαύρας καὶ ἀλλαχοῦ, Κανόνα τοῦ ποιητοῦ Κοσμᾶ (ἐν τοῖς Κώδ. 341, 1564, 1573, 13 τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων. Θ 32. Ι 70. Δ 45 τῆς Λαύρας καὶ 1104 τοῦ Βατοπεδίου), οὗ ἡ ἀκροστοιχὶς «χαίροις ἀθλητὰ παμμάκαρ Γεώργιε». Ἕτερον Κανόνα (ἐν τῷ Κώδικι τῶν Κουσοκαλυβίων) οὗ ἡ ἀκροστοιχὶς «ὕμνον σοι πλέκω Γεώργιε τὸν νέον». Βεβαίως ὁ Λαυριώτης Δαυὶδ δὲν εἶνε ἀδόκιμος ποιητὴς ὡς κρίνω καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ ἀνεκδότων ποιημάτων, ἀλλ' ἡ ἐκκλησία εἶχε κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἑορτὴν ὡρισμένον τὸν ποιητικόν της κύκλον καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως τοῦ παλαιοῦ Κανόνος διὰ τοῦ νεωτέρου τοῦ ποιητοῦ Δαυίδ. Τοιαῦται ἀνταλλαγαὶ παλαιοτέρων κλασικῶν ὕμνων διὰ νεωτέρων ἀτυχῶν καὶ ἀδοκίμων ἔλαβον χώραν πολλαί. Εἶνε δὲ ἀδίκημα καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν μεγάλων ποιητῶν νὰ ἀγνοῆται ὁ πνευματικὸς αὐτῶν πλοῦτος ὁ πολυθαύμαστος.

Ἑτέρα σπουδαιοτάτη ἔλλειψις παρατηρουμένη ἐν τοῖς ἐντύποις Μηνολογίοις εἶνε καὶ ἡ παράλειψις ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν ἡγιασμένων πολλῶν ἁγίων ἑορταζομένων ἐκ τοῖς παλαιοῖς χρόνοις καὶ τιμηθέντων καὶ δι' ᾀσματικῶν Ἀκολουθιῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας ὑμνωδῶν. Τὰ ὀνόματα τούτων ἀνακαλύψας κατὰ τὰς μελέτας μου σημειῶ ἐνταῦθα ἵνα μὴ τελείως καταποθῶσιν ὑπὸ τοῦ χρόνου:

α') Ὁ ὅσιος Κλήμης ὁ Στυλίτης ὁ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σαγματείᾳ ἀσκήσας, ὁ τὴν ΚΖ' Ἰανουαρίου ἑορταζόμενος (Ἴδε Κώδ. Ε 152 φ. 334α Λαύρας).

β') Ὁ ἅγιος Αἰμιλιανός, ὁ ἐπὶ τῶν εἰκονομάχων ἀθλήσας καὶ τελειωθεὶς τὴν Η' Ἰανουαρίου. Εἰς τοῦτον εὕρηται πλήρης Ἀκολουθία ἐν τῷ Λαυριωτικῷ Κώδικι Θ 64 φ. 163α.

γ') Ὁ ἅγιος Εὐπρίων, ἐπίσκοπος Κύπρου, ὁ ἐν εἰρήνῃ τελειωθεὶς τὴν Ζ, Φεβρουαρίου. Ὁ τῆς Λαύρας Κῶδ. Θ 46 φ. 83α περιέσωσε καὶ τὸ σχετικὸν δίστιχον:

Καὶ τὸν Εὐπρίων ὡς ἀρχιθύτην ἔχει
πόλος συννοες (;) θύοντα θείῳ θρόνῳ.

δ') Ὁ ἅγιος καὶ ὁμολογητὴς Γεώργιος, ἀρχιεπίσκοπος Δεφέλτου, (Φεβρουαρίου ΚΘ'), οὗτινος πλήρης ᾀσματικὴ Ἀκολουθία κεῖται ἐν τῷ Λαυριωτικῷ Κώδ. Ε 152 φ. 367α.

ε') Ἡ ἁγία Ὑπομονή, ἑορταζομένη τὴν Ε' Ἀπριλίου κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ 1104 φ. 98β Κώδ. τῆς μονῆς Βατοπεδίου, ἔνθα καὶ ἡ ᾀσματικὴ αὐτῆς Ἀκολουθία.

στ´) Ὁ ἅγιος Νικήτας, ἀρχιεπ. Χαλκηδόνος, ὁ τὴν ΚΗ´ Μαΐου ἑορταζόμενος κατὰ τοὺς Κώδ. Ω 145 φ. 194α καὶ Λ 36 φ. 164β τῆς Λαύρας.

ζ´) Ὁ ὅσιος Φώτιος, ὁ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Ἀκαπνίου ἐν Θ/νίκῃ, ὁ τὴν Θ´ Ἰουλίου ἑορταζόμενος κατὰ τὸν Κώδ. Γ 86 φ. 140β τῆς Λαύρας.

η´) Ὁ ὅσιος ἔνδοξος ὁσιομάρτυς Νεκτάριος, ὁ ἐκ Βρυούλων, ὁ ἀσκήσας ἐν τῇ Σκήτῃ τῆς Θεοπρομήτορος Ἄννης ἐν Ἁγίῳ Ὄρει (κατὰ τὸν Κώδ. τοῦ Καθολικοῦ τῆς Λαύρας) καὶ τὴν ΙΑ´ Ἰουλίου τελειωθείς.

θ´) Ὁ ἅγιος μάρτυς Σάβας, ὁ ἐν Γοτθίᾳ, ὁ τὴν ΙΒ´ Ἰουλίου τελειωθείς, εἰς ὃν ὁ ὑμνογράφος Ἰωσὴφ ἐφιλοτέχνησε Κανόνα φέροντα ἀκροστοιχίδα: «Σάβαν γεραίρω μάρτυρα στεφηφόρον Ἰωσήφ» (Κῶδ. Θ 87 φ. 27α Λαύρας).

ι´) Ἡ ἁγία μάρτυς Μαρία, ἡ ἐν Πέργῃ, ἡ τὴν ΚΑ´ Μαρτίου μαρτυρήσασα καὶ δι᾽ ᾀσματικῆς τιμηθεῖσα Ἀκολουθίας, ἀποκειμένης ἐν τῷ Δ 25 Κώδ. φ. 64α τῆς Λαύρας.

ια´) Ὁ ὅσιος Ζαχαρίας, ὁ ἐν τῷ Χαρσιανῷ τὴν ΚΔ´ Μαρτίου ἑορταζόμενος δι᾽ ᾀσματικῆς Ἀκολουθίας περισωθείσης ἐν τῷ Δ 25 φ. 73α Κώδ. τῆς Λαύρας.

ιβ´) Ὁ ἅγιος Διάδοχος ἐπίσκοπος [Φωτεικῆς ;] καὶ Μάρκος ὁ πρεσβύτερος καὶ μέγας ἀσκητής, ἑορταζόμενοι τὴν ΚΘ´ Μαρτίου δι᾽ ᾀσματικῆς Ἀκολουθίας, περισωθείσης ἐν τῷ Κώδ. Δ 34 φ. 68α τῆς Λαύρας.

ιγ´) Ὁ ἅγιος Θεόφιλος, ὁ ἐν Κρήτῃ μαρτυρήσας τὴν ΛΑ´ Μαρτίου, οὗτινος ἡ Ἀκολουθία περιεσώθη εἰς περισσοτέρους Κώδικας εἰς τὸν ὑπ᾽ ἀριθμ. 1575 φ. 31β τῆς Παρισινῆς Βιβλιοθήκης, τὸν Δ 25 φ. 93α Η 76 φ. 244α Λ 45 φ. 32α τῆς Λαύρας.

ιδ´) Τὴν ΚΘ´ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός, καθ᾽ ἃ διαλαμβάνει ὁ Λαυριωτικὸς Κῶδιξ Δ 14 φ. 15α ἑωρτάζοντο τὰ Καταθέσια τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου δι᾽ ᾀσματικῆς Ἀκολουθίας, ἧς ὁ Κανὼν ἄρχεται οὕτω: (Ἦχος β´) «οἴκῳ τῷ σῷ Πρόδρομε στίφη προστρέχει πιστῶν»· τῆς τοιαύτης ἑορτῆς οὐ γίνεται μνεία ἐν τοῖς ἐντύποις Συναξαρισταῖς.

ιε´) Ἐν τῷ Κώδ. Β 6 φ. 78α τῆς Λαύρας ἄνευ ὑποδείξεως τῆς ἡμέρας οὐδὲ τοῦ μηνὸς εὕρηται Ἀκολουθία φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Σκυλίτζη ἐπὶ τῇ μνήμῃ «τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ ἁγίου λίθου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ᾧ μετὰ τὴν ἀποκαθήλωσιν ἐτέθη παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν γεγονυίας ἐν ἔτει ΚΖ´ (=1170) τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Πορφυρογεννήτου βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ» (1143—† 1180).

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ

Β. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΤΙΝΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΠΟΠΕΙΡΩΝ

(ἐχαράχθησαν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1924.)

Α΄

Τὸ δυνατὸν καὶ οἱ τρόποι τῆς ποθητῆς ἑνώσεως.

Ἡ **ἑνότης** τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, τῶν ὁμολογούντων Αὐτὸν ὡς τὸν θεῖον ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν καὶ ὡς ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς πίστεως αὐτῶν, ἐν ᾧ κατὰ θεωρίαν παρίσταται ὥς τι αὐτόδηλον, ὡς οἴκοθεν νοούμενον αἴτημα, ἐν τῇ πράξει ἀπεδείχθη ἔκπαλαι ὡς πρόβλημά, καὶ πρόβλημα ἐκ τῶν δυσεπιλύτων, τοῦτο δὲ προειδὼς ὁ Κύριος ἐξῃτεῖτο παρὰ τοῦ πέμψαντος αὐτόν, **ἵνα ἓν ὦσιν** οἱ εἰς Αὐτὸν ἤδη πιστεύσαντες, καὶ οὐ μόνον οὗτοι, ἀλλὰ καὶ οἱ μέλλοντες διὰ τοῦ αὐτῶν λόγου καὶ κηρύγματος νὰ πιστεύσωσιν εἰς Αὐτόν (Ἰωάν. 17, 11. 20-21). Τὰ αἴτια, τὰ μέχρι τοῦδε ἀποδείξαντα ἀνέφικτον τὸ ἄλλως αὐτόδηλον αἴτημα, ἦσαν κατὰ καιροὺς διάφορα καὶ διαφόρου χαρακτῆρος, κατὰ κανόνα ἡγουμένων καὶ πλεοναζόντων τῶν ἠθικῶν αἰτίων, ἐλατηρίων δηλ. πηγὴν ἐχόντων ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας ἢ διαστροφάς, αὐτὸν τὸν ἄκρατον ἐγωϊσμόν, εἴτε ἀτόμων καὶ ἰδιωτῶν, εἴτε λαῶν καὶ ἡγουμένων αὐτῶν, ἐγωϊσμὸν δυσσυγκάλυπτον καὶ ὑπὸ τὰ μάλιστα εὔηχα ὀνόματα, καὶ ὑπὸ τὰ μάλιστα εὐπρόσωπα προσχήματα.

Ὑπῆρχον βεβαίως καὶ ἐλατήρια εὐγενεστέρου χαρακτῆρος, ζῆλος ὑπὲρ τῆς διακυβευομένης ἀληθείας· πλὴν καὶ ὁ ζῆλος οὗτος δὲν ἦτο πάντοτε κατ' ἐπίγνωσιν. Ἐπειδὴ δὲ προὔκειτο περὶ ζητημάτων μὴ ὑποκειμένων εἰς μαθηματικὰς ἀποδείξεις, ἀλλὰ δεκτικῶν καὶ ἄλλης ἐκδοχῆς, κατὰ τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἑρμηνείαν τῶν ἱερῶν κειμένων ἢ ἄλλως παραδεδομένων, διὰ τοῦτο εὑρίσκοντο πολλάκις ἀτελεσφόρητοι καὶ αἱ κάλλισται τῶν διαθέσεων, ἀνεδείκνυντο ἀνίσχυροι πρὸς πειθὼ καὶ αἱ μάλιστα εὔστοχοι φαινόμεναι ἐπιχειρηματολογίαι.

Θὰ ἀποβῇ ἆρά γε τελεσφόρος ἡ καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀρξαμένη καὶ μετὰ τοιούτου ζήλου ἐξακολουθοῦσα κίνησις πρὸς ἕνωσιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἢ τοὐναντίον θὰ καταταχθῇ καὶ αὕτη εἰς τὴν χορείαν τῶν ματαίων ἀποπειρῶν, τῶν μέχρι τοῦδε πολλάκις γενομένων ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώνων; Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι δύναται νὰ προέλθῃ τι καλόν, οἱ ἡγέται τῆς κινήσεως καὶ οἱ προθύμως ἀκολουθήσαντες τῇ προσκλήσει αὐτῶν ἤρξαντο, ἀπὸ τῆς πρώτης ἤδη προπαρασκευαστικῆς ἐν Γενεύῃ συνδιασκέψεως, νὰ ἐργάζωνται καὶ συστηματικώτερον, προκαθορίσαντες καὶ εἰς μελέτην προβαλόντες ἐκεῖνα τὰ σημεῖα καὶ κεφάλαια τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, πολιτείας καὶ διοικήσεως, περὶ ἃ περιστρέφονται αἱ κυριώταται διαφοραὶ καὶ διαφωνίαι τῶν Ἐκκλησιῶν. Καλόν τι δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἐκ τούτων, ἐὰν μὴ πρὸς πλήρη δογματικὴν ἕνωσιν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον πρὸς ἀδελφικὴν προσέγγισιν καὶ προσοικείωσιν.

Καὶ πρὸς τοιαύτην ὅμως προσέγγισιν ἀπαιτεῖται καὶ κατ᾿ ἐμὲ νὰ ἀποθέσωμεν οὕτως εἰπεῖν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, νὰ ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰς παλαιὰς ἕξεις καὶ μεθόδους τῶν ἀπεράντων συζητήσεων καὶ τῶν ἐναγωνίων διαπραγματεύσεων περὶ τῶν λεπτοτάτων καὶ πολλάκις ἀσημάντων διαφορῶν, νὰ ἀποβλέψωμεν δὲ πρὸς ἀνεύρεσιν εὐρυτέρων τινῶν βάσεων ἀναγνωρίσεως καὶ προσοικειώσεως ἀλλήλων ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν. Ἡ πλήρης δηλ. δογματικὴ συμφωνία καὶ συνεννόησις νὰ μὴ τεθῇ ὡς τὸ ἀμέσως καὶ πρώτως ἐπιζητούμενον, ἀλλὰ νὰ ἐπέλθῃ μᾶλλον βαθμηδὸν ὥς τις καρπὸς τῆς ἄλλης προσεγγίσεως, καθ᾿ ὃν ἀκριβῶς τρόπον καὶ αἱ ὑφιστάμεναι μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν διαστάσεις καὶ ἀντιθέσεις ὡς πρώτην ἀρχὴν καὶ ἀφετηρίαν δὲν εἶχον πάντοτε περὶ οὐσιώδη δόγματα διαφοράς, ἀλλὰ πολλάκις ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν προκαλούμεναι καὶ ἐπὶ πολὺ διαρκοῦσαι, ἔπειτα οἱονεὶ ἐπεστεγάζοντο ἢ περιεθριγγοῦντο καὶ διὰ δογματικῶν διαφορῶν καὶ ἀντεγκλήσεων, ὡς τοιούτων λογιζομένων καὶ συναριθμουμένων καὶ τῶν μάλιστα ἀσημάντων κατ᾿ οὐσίαν λεπτομερειῶν. Ἄλλως τε καὶ δυσχερὲς εἶνε τὸ συντόμως καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ μετασκευάσαι καὶ μεταστῆσαι ὅσα ἐκ παλαιοῦ οὕτως ἢ ἄλλως προσεγένοντο καὶ τοῖς ἤθεσι λαῶν ὁλοκλήρων συνηυξήθησαν ἐκ γενεῶν διαδοχαῖς.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε μακρὰ καὶ ἀπαιτεῖ οὐ μικρὰν ὑπομονήν τε καὶ ἐπιμονήν, ἐν ᾧ ἡ ἄμεσος περὶ τῶν δογματικῶν συνεννόησις θὰ ἦγεν εὐθὺ πρὸς τὸν σκοπόν. Αὐτὸ ὅμως τοῦτο, αἱ πρὸς τοιαύτην συνεννόησιν ἐπιπροσθοῦσαι δυσκολίαι εἶνε τοιαῦται, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν πρὸς ὑπερπήδησιν αὐτῶν εἶνε ἱκαναὶ αἱ ὑπὸ διαφόρων σημαινόντων προσώπων προταθεῖσαι καὶ ὑπὸ τοῦ κ. R. W. Brown ἐν τῷ Anglican theological Review (May 1924) εἰς τρεῖς ἀνακεφαλαιωθεῖσαι θεωρίαι περὶ **τῆς ἐν τῷ Παγχριστιανικῷ Συνεδρίῳ τηρητέας πορείας τῶν συσκέψεων**

(three theories of conference) ἡ θεωρία τῆς indoctrinisation, ἡ τῆς complementariness, καὶ ἡ τῆς concerted evolution. Ἡ πρώτη θεωρία, ἐὰν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω αὐτήν, προϋπόθεσιν εἶχε τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ κατέχει τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι τοῦ Συνεδρίου τὸ ἔργον δὲν δύναται νὰ εἶνε ἄλλο, εἰμὴ ***ἀνασκευὴ*** καὶ ***κατασκευή,*** τοὐτέστι συζητήσεις πρὸς ἔλεγχον τῶν ξένων πλανῶν καὶ πρὸς κατάδειξιν τῆς ἰδίας ἀληθείας. Καλὸς βεβαίως καὶ ἱερὸς ὁ ζῆλος ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς πλάνης. Ἀλλ' εἶνε τὰ τοιαῦτα Συνέδρια τόπος κατάλληλος πρὸς τοιούτους ἀγῶνας; Εἶνε δηλ. δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἡ ζητουμένη πειθὼ περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν ἐκ συσκέψεων καὶ διασκέψεων, κοινοβουλευτικὸν χαρακτῆρα ἐχουσῶν, ἀφ' οὗ ἡ πειθὼ αὕτη δὲν κατωρθώθη οὔτε μετὰ τοσούτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ρητὰς ἀποφάνσεις οὔτε μετὰ τοσούτων αἰώνων μελέτας καὶ ἐπὶ τούτῳ συγγραφὰς τῶν θεολογούντων; Ἡ θεωρία αὕτη φαίνεται μὲν ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς ἡ μόνη ὀρθὴ καὶ εὔλογος, ὡς πρὸς τὴν ἔκβασιν ὅμως ὑπάρχει ἥκιστα τελεσφόρος.

Εὔλογος φαινομένη ἐκ πρώτης ὄψεως, δὲν εἶνε ἄμοιρος δυσκολιῶν καὶ ἡ ***δευτέρα θεωρία***, ἡ τῆς ***συμπληρώσεως***. Προϋποθέτει τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας ὡς ἤδη ὑπαρχούσας ὄχι μὲν ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαις, κατ' ἰδίαν λαμβανομέναις, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁμοῦ λαμβανομένων, ἀπαιτεῖ δὲ τὴν ἐξέτασιν τοῦ πῶς εἶνε δυνατὸν ἐκ τοῦ γενικοῦ θησαυροῦ νὰ συμπληρωθῶσι τὰ ἑκάστῃ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίᾳ ἐλλείποντα οὕτως, ὥστε ἅπασαι, μεταδιδοῦσαι καὶ μεταλαμβάνουσαι, νὰ ἔχωσι τὸ πλήρωμα τῶν πάσῃ χριστιανικῇ κοινότητι ἀπαραιτήτων πρὸς σωτηρίαν ἀληθειῶν.

Τῶν προειρημένων δύο οὐχ ἧττον δυσπαράδεκτος καὶ δυσεφάρμοστος φαίνεταί μοι καὶ ἡ ***τρίτη θεωρία,*** ἡ τῆς ***προσυμπεφωνημένης ἐξελίξεως,*** ἐὰν νοῆται ὥς τι da capo, ὥς τι ***ἐξ ὑπαρχῆς,*** ὥς τις συναίσθησις μὲν καὶ ἀνομολογία τοῦ ὅλως ἢ ἐν μέρει σκολιοῦ τῆς τέως διανυθείσης καὶ ἔτι διανυομένης πορείας, συμφωνία δὲ περὶ μετασκευῆς τινος τῶν πρὶν κρατησασῶν ἀντιλήψεων καὶ πεποιθήσεων, περὶ νέας τινὸς πορείας κατὰ νέαν τινὰ διεύθυνσιν, ὁριστέαν ἀπὸ κοινῆς συσκέψεως ἐν τοῖς περὶ ἑνώσεως συγκροτουμένοις συνεδρίοις.

Λέγω δυσεφαρμόστους καὶ δυσπαραδέκτους τὰς θεωρίας ταύτας, ἐννοῶν αὐτὰς ὡς ἀποκλειστικῶς λαμβανομένας, ὡς ***ἑκάστην κατ' ἰδίαν*** καὶ ***ἐπὶ ἀποκλείσει*** τῶν ἄλλων προβαλλομένην βάσιν πρὸς τελικὴν δογματικὴν συμφωνίαν καὶ ἕνωσιν. Ἄλλο εἶνε τὸ ζήτημα, ἂν καὶ εἰς τίνα σημεῖα, καὶ μέχρι τίνος καὶ τίνι τρόπῳ εἶνε δυνατὸν ἢ καὶ πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις ταύτης ἢ ἐκείνης ἐκ τῶν τριῶν θεωριῶν.

Ἡ ***πρώτη θεωρία,*** ὑπάρχουσα ἀνένδεκτος ὡς μόνη καὶ ἀποκλειστικὴ βάσις πρὸς συνεννόησιν, δύναται νὰ εἶνε χρήσιμος ἢ καὶ ἀναγκαία, ἐὰν ἐκληφθῇ καὶ ἐφαρμοσθῇ περιωρισμένως, ἐὰν ἡ διὰ τῶν ἀπὸ κοινοῦ συσκέψεων καὶ συζητήσεων ἐπιζητουμένη διάγνωσις καὶ διευκρίνησις τῶν ἀληθῶν ἀπὸ τῶν πεπλανημένων περιορισθῇ εἰς ὀλίγα τινὰ σημεῖα κεφαλαιώδη ἐκ τῶν διαμφισβητουμένων, καὶ ταῦτα ἐξεταζόμενα ὄχι ἐξ ὑπαρχῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων τινῶν καὶ κοινῇ ἀνεγνωρισμένων κανόνων ἢ συμβόλων τῆς πίστεως. Ἄλλως δὲν θὰ ἔχωσιν αἱ συζητήσεις οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος.

Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ***δευτέρα θεωρία,*** ὡς μόνη καὶ ἀποκλειστικὴ πρὸς συνεννόησιν βάσις ὑπάρχουσα δυσεφάρμοστος, δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἰδίαν χρησιμότητα, ὅταν μία τις κατὰ μέρος Ἐκκλησία τὰ τυχὸν ἐλλιπῶς ἢ ἧττον προσφόρως ἔχοντα παρ' ἑαυτῇ, πείθηται ἐκ τῶν συζητήσεων καὶ ἀποφασίζῃ νὰ συμπληρώσῃ ἢ διαρρυθμίσῃ κατὰ τὰ παρ' ἄλλαις Ἐκκλησίαις καθιερωμένα, συνῳδὰ τῷ παραγγέλματι τοῦ Ἀποστόλου «πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆς ***τρίτης θεωρίας.*** Ὡς μόνη καὶ ἀποκλειστικὴ πρὸς συνεννόησιν βάσις ὑπάρχουσα δύσχρηστος, δύναται νὰ εἶνε χρησίμη, ὅταν τὰ ἔν τινι ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίᾳ ἢ παρά τινι μεγάλῳ ἢ μικρῷ ἀριθμῷ θεολόγων εἴτε μονομερῶς ἐκληφθέντα, εἴτε ἧττον συνᾳδόντως πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν διατυπωθέντα εὑρίσκονται χρῄζοντα ***ἀνασκοπῆς*** τινος καὶ ἀναθεωρήσεως, οὕτως ὥστε εἴ τι τυχὸν παρεξέκλινε τῆς εὐθείας καὶ ὁμαλῆς, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν τροχιάν, ἐξ ἧς καὶ παρέκλινεν.

Εἰς τὰς ὡς ἄνω τρεῖς θεωρίας περὶ τοῦ δυνατοῦ τρόπου τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσεως εὐλόγως δὲν συμπεριελήφθη ἄλλη τις ἐκδοχή, καθ' ἣν μία τις Ἐκκλησία ἀξιοῖ ὅτι εἶνε ἡ μόνη ὀρθὴ καὶ ἀληθὴς Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ μόνη μὲν κατέχει τὸ πλήρωμα τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, οὐδὲν δὲ περιέχει οὔτε ἀμέσως οὔτε ἐμμέσως ἀποκλῖνον τῆς ἀληθείας, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ***οὐδεὶς ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν*** εἰ μὴ οὗτος, ὅτι αἱ λοιπαὶ πᾶσαι ἀπαρνούμεναι καὶ ἀποπτύουσαι πᾶν ὅ,τι, εἴτε ἐν τοῖς δόγμασι καὶ μυστηρίοις, εἴτε ἐν τοῖς τελετουργικοῖς καὶ διοικητικοῖς, ἔχουσιν ἴδιον καὶ πρὸς τὰ παρ' ἐκείνῃ κρατοῦντα ἀσυμβίβαστον, ἁπλῶς καὶ ὡς ἀσυζητητεὶ προσέρχονται εἰς τοὺς κόλπους ἐκείνης καὶ ἀποτελοῦσι μέλη πρόσθετα καὶ ὡς ἐπήλυδα τῆς μιᾶς ἐκείνης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως ἰδιαζόντως ἔχεται ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία καὶ ρυθμίζει τὰς ἐνεργείας αὐτῆς ἀναλόγως. Πλὴν δυσκόλως θὰ εὑρεθῇ ἄλλη τις Ἐκκλησία, ἔστω καὶ ἐκ τῶν μικρῶν, συμμεριζομένη τὰς ἐκείνης ἀξιώσεις καὶ πρόθυμος νὰ ἀπαρνηθῇ

ὁλόκληρον τὸ παρελθὸν αὐτῆς, ἐκτὸς ἐὰν διατελῇ ὑπὸ τὴν πίεσιν ἐκτάκτων δυσχερειῶν, καὶ δυοῖν κακοῖν προκειμένοιν, τὸ μὴ χεῖρον λογίζηται ὡς τὸ βέλτιστον. Καὶ ἀβιάστου προσχωρήσεως περιπτώσεις βεβαίως δὲν ἀποκλείονται· ταύτης ὅμως προηγεῖταί τις πειθὼ προσγινομένη μετὰ συζητήσεις καὶ ἐξετάσεις, καταδεικνυούσας τὸ σαθρὸν τῶν ἰδίων πεποιθήσεων καὶ τὸ βάσιμον τῶν τοῦ ἑτέρου ἀντιλήψεων. Ἀλλ᾽ αἱ τοιαῦται συζητήσεις καὶ ἐξετάσεις δυσκόλως διεξάγονται ἐν συνδιασκέψεσι καὶ συνεδρίοις ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ εἰρημένου Παγχριστιανικοῦ.

Παρὰ τὰς προαριθμηθείσας θεωρίας ἢ ἀντιλήψεις δύναται νὰ νοηθῇ καὶ ἄλλη τις ἕνωσις, ἕνωσις οὕτως εἰπεῖν ***συμβιβασμοῦ,*** ἕνωσις προϋπόθεσιν ἔχουσα ἀμφιβολίαν τινὰ παρὰ τοῖς ἐνδιαφερομένοις περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐκδοχῶν. Δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ εἶνε ***ριζικὴ*** ἡ ἀμφιβολία καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξ ὑπαρχῆς καὶ ἐπὶ νέων βάσεων ἀνάκρισιν καὶ ἀνεξέτασιν τῶν ἰδίων δοξασιῶν καὶ πεποιθήσεων. Δύναται, καὶ μετρία οὖσα, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐλατήριον εἰς τὸ κρίνειν περί τε τῶν ἰδίων καὶ τῶν ξένων ***μετὰ νηφαλιότητος*** καὶ ***ἀπροκαταληψίας,*** εἰς τὸ διορᾶν μὲν καὶ τὰ παρὰ τοῖς ἄλλοις καλῶς ἔχοντα, διαγινώσκειν δὲ καὶ τὰ παρ᾽ ἑαυτῷ τυχὸν ἐνδεῶς ἔχοντα καὶ διορθώσεως χρῄζοντα. Ἔρευναι, ζητήσεις καὶ συζητήσεις βεβαίως εἶνε καὶ ἐνταῦθα ἀπαραίτητοι, τοῦτο μὲν πρὸς τὴν προσήκουσαν διάκρισιν τῶν πρωτευόντων καὶ οὐσιωδῶν ἀπὸ τῶν ἐπουσιωδῶν καὶ δευτερευόντων, τοῦτο δὲ πρὸς ἀκριβεστέραν διάγνωσιν τῶν περὶ ἐκεῖνα καλῶς ἐχόντων παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπανορθώσεως ἐν τοῖς ἰδίοις δεομένων. Οὐχ ἧττον ὅμως εἶνε ἀπαραίτητος, καὶ ὁ ***ἠθικὸς ὅρος,*** καὶ οὐ μόνον ***ἡ θέλησις ἡ ἀγαθή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπουσία πάσης αὐταρεσκείας μὲν καὶ αὐταρκείας εἰς τὰ ἴδια, προκαταλήψεως δὲ κατὰ τῶν ἀλλοτρίων.*** Τὰ ἠθικὰ ταῦτα ἐφόδια εἶνε ὡς τόσα ἐχέγγυα πρὸς ὑπερπήδησιν τῶν ἠθικῶν ἐμποδίων, ὅσα συνήθως ἐπιπροσθοῦσι πρὸς εἰλικρινῆ συνεργασίαν καὶ πρὸς ἐξεύρεσιν καταλλήλου ἐδάφους πρὸς συνεννόησιν. Τοῦτ᾽ αὐτὸ ὑπενόει κατ᾽ οὐσίαν καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος, ἐν οἷς ἐξῆρε τὴν caritas, τὴν ***ἀδελφικὴν ἀγάπην*** ὡς ἕνα καὶ πρωτεύοντα ἐκ τῶν τριῶν ὅρων, τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἀναγκαίων πρὸς τήρησιν ἢ ἀποκατάστασιν τῆς εὐκταίας ἑνότητος μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους ἢ ἄλλως πως διϊσταμένων μελῶν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Εἶνε γνωστὴ ἡ σχετικὴ ῥήτρα ἢ ἄλλως εἰπεῖν ***συνταγὴ*** τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἡ unitas in necessariis, ἡ libertas in dubiis, ἡ caritas in omnibus. Ἡ τελευταία αὕτη καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις προετοιμάζει τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, μεταποιοῦσα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθέα καὶ τὰ τραχέα εἰς ὁδοὺς λείας. Ἴσως δὲν θὰ ἠστόχει τις λέγων ὅτι καὶ ἐνταῦθα ἡ ἀπουσία τῆς ἀγάπης, ἡ ἐπικράτησις τοῦ παροξυσμοῦ καὶ ἡ παρουσία

τῆς πικρίας παρεσκεύασαν πολλάκις τραχέα καὶ σκολιὰ ἐκεῖ, ὅπου ἄλλως θὰ ὑπῆρχεν ὁδὸς λεία καὶ ὁμαλή.

Πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν, τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν ἀνωμάλων καὶ προετοιμασίαν τῆς ὁδοῦ τοῦ Κυρίου μεγίστην θὰ ἔχῃ ροπὴν καὶ ἡ libertas in dubiis, ***ἡ τοῖς θεολογοῦσι παραχωρητέα ἐλευθερία περὶ τὰ μὴ ἀπαραίτητα καὶ διαφόρου ἐκδοχῆς δεκτικὰ ἄνευ τινὸς ζημίας τῶν οὐσιωδῶν καὶ καιρίων,*** ἐλευθερία ἀναγκαία εἰς τὸ πληρῶσαι τὰ χαραδρώματα καὶ ταπεινῶσαι ὄρη, ὅσα ἐν τῇ σειρᾷ τῶν αἰώνων κατὰ μικρὸν παρεσκεύασαν θεολογούντων φιλοτιμίαι καὶ θεοσοφούντων περισπουδίαι εἰς τὸ ἀνασκάπτειν καὶ κατασκάπτειν τὰ τῆς πίστεως πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἀποκρύφων τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας καὶ πρὸς ἐξήγησιν τῶν μυστηρίων αὐτῆς. Αὗται καθ' ἑαυτὰς βεβαίως δὲν εἶνε ἐπίμεμπτοι αἱ τοιαῦται φιλοτιμίαι, καὶ οὐ μόνον εἶνε φυσικαὶ καὶ εὐεξήγητοι, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὴν ἰδίαν χρησιμότητα ὡς τόσα ἐπικουρήματα πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἐν τῇ μελέτῃ τῶν θείων καὶ ὑπὲρ αἴσθησιν πραγμάτων. Πλὴν ἐπῆλθε καὶ ἐνταῦθα σύγχυσις ***σκοποῦ*** καὶ ***μέσου,*** καὶ ὅ,τι ὡς ἀπόπειρα ἦτο ἐπαινετὸν καὶ ὡς μέσον εἶχε τὴν ἰδίαν ἀξίαν καὶ χρησιμότητα, δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκληφθῇ ὡς σκοπός, νὰ μεταβληθῇ εἰς δόγμα πίστεως καὶ νὰ ἐπιβληθῇ ὡς ἄρθρον πίστεως ἀναγκαῖον πρὸς σωτηρίαν, ἀναγκαιότερον καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τοῦ θείου λόγου ἀμέσως ὑποδεικνυομένων ὅρων τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Καὶ ἐδεσμεύθησαν οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα ***τῇ κεφαλῇ,*** φορτία κατὰ πλεῖστον ξένα πρὸς τὴν ***πίστιν τῆς καρδίας καὶ ἄσχετα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς τῷ Θεῷ καὶ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ ἀφωσιωμένης εὐσεβοῦς ψυχῆς,*** δόγματα καὶ διδάγματα οὔτε χρήσιμα πρὸς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας τῆς καρδίας, οὔτε ἱκανοποιητικὰ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κοινοῦ νοῦ. Ὅπως πᾶσα θρησκεία, οὕτω καὶ ἡ χριστιανικὴ ἔχει βεβαίως, καὶ δὲν δύναται νὰ μὴ ἔχῃ, δόγματα καὶ ἄρθρα πίστεως ἴδια. Ἐπιβάλλει καὶ αὕτη ζυγὸν περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ φορτίον ἐπὶ τὴν καρδίαν τῶν ἑαυτῆς τροφίμων, πλὴν ζυγὸν χρηστὸν καὶ φορτίον ἐλαφρόν, ἁπλοῦν δηλ. καὶ ἀμέτοχον τῶν τοῖς φιλοσοφοῦσι συνήθων ἐκείνων λεπτολογιῶν περὶ τοὺς ὁρισμοὺς καὶ τὰς διακρίσεις καὶ εὐστροφιῶν περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ περιεργειῶν περὶ τὰς ἐξάρσεις τε τὰς θεωρητικὰς καὶ τὰς μεταρσιώσεις τὰς μεταφυσικάς, ὧν ἡ οἰκείωσις οὔτε εἶνε προσιτὴ εἰς πᾶσαν ἀντίληψιν, οὔτε προσιτὴ ὑπάρχουσα, ἔχει τι κοινὸν πρὸς τὴν πίστιν τὴν σῴζουσαν, πρὸς τὴν πίστιν τῆς τῷ Θεῷ καὶ τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ ἀφωσιωμένης καρδίας, καρδίας θείου ἔρωτος ἐμφορουμένης καὶ ἐν τῷ Θεῷ καὶ κατὰ Θεὸν ἀγαπώσης καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Θεοῦ. Τὴν πίστιν ταύτην ὑποκατέστησεν ἀνεπαισθήτως ἡ ***ψυχρὰ δόξα τῆς κεφαλῆς,*** ἡ πίστις ἡ διανοητική, τὸ ὀρθῶς φρονεῖν καὶ

δοξάζειν περὶ τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας. Ἦτο βεβαίως ἀναγκαῖον καὶ τοῦτο καὶ ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῶν κινδύνων τῶν ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν, τῶν διαστρεφόντων τὰ ἁπλᾶ καὶ ἀπέριττα τῆς πίστεως ἄρθρα καὶ διδάγματα. Ὅλως ὅμως ἀμέτοχοι οὐδὲ εἰς τοῦτο ὑπῆρξαν αἱ λεπτολογίαι τῶν θεολόγων ἐκείνων, ὅσοι, καὶ ἐν οἷς ἔτι δὲν ἠγωνίζοντο πρὸς ἀντιδοξοῦντας αἱρετικούς, ἐφιλοτιμοῦντο περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ ἐφιλοπόνουν περὶ τὴν κατανόησιν τῶν μυστηρίων τῆς πίστεως. Καὶ ὅ,τι μὲν αὐτοὶ ἔπραξαν, ἀπό γε τοῦ σκοποῦ ἐξεταζόμενοι, εἶνε ἀνεπίψογον καθ᾽ ἑαυτὸ ἢ καὶ ἐπαινετὸν πολλάκις. Ἡ φύσις ὅμως τῶν ἐξεταζομένων ζητημάτων εἶνε τοιαύτη, ὥστε καὶ αἱ μάλιστα ἐπὶ βαθυνοίᾳ διακρινόμεναι καὶ ἐπὶ ὀξυνοίᾳ διαπρέπουσαι ἀντιλήψεις καὶ ἐξηγήσεις καὶ θεωρίαι καὶ διατυπώσεις δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρωπίνως ***πιθανοῦ*** ἢ ***ἀμφιβόλου,*** ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων ἀναντιρρήτως θὰ ἦτό τις ὑπέρβασις τοῦ συγκεχωρημένου ὄχι μὲν τὸ κλίνειν πρὸς ταύτην μᾶλλον ἢ πρὸς ἐκείνην τὴν γνώμην, ἀλλὰ τὸ ὑπολαμβάνειν καὶ ἐπιβάλλειν τὴν ἁπλῶς πιθανὴν δόξαν ὡς ἀλήθειαν βεβαίαν καὶ πρὸς σωτηρίαν ἀπαραίτητον. Ἐκ τούτου τὸ εὔλογον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ εἰρημένου ἱεροῦ ἀνδρὸς νὰ ὑπάγωνται τὰ τοιαῦτα εἰς ἄλλον κανόνα, ***εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις*** (libertas in dubiis), τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ παραγνώρισις τοῦ κανόνος τούτου οὐκ ὀλίγον δυσχεραίνει τὴν διάγνωσιν τῶν ***κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν*** ἀπαραιτήτων πρὸς τὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν καὶ τὴν ἑνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸν ἕτερον ὅρον τοῦ κανόνος τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, ***τὴν ὁμοφροσύνην ἐν τοῖς ἀναγκαίοις*** (unitas in necessariis).

Ἀλλὰ τίνα ταῦτα τὰ ἀναγκαίως καὶ ὁμοφρόνως πιστευτέα ὑπὸ παντὸς ἀδιακρίτως χριστιανοῦ καὶ τίς ὁ κανὼν ὁ καθορίσων ταῦτα; Βεβαίως δὲν θὰ ὁρισθῶσι νῦν πρῶτον καὶ ὡς ἐξ ὑπαρχῆς, ἀλλ᾽ ἔχουσιν ἤδη ὁρισθῇ οὐκ ὀλίγα καὶ ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, περιλαμβάνονται δὲ κατὰ τὰ καίρια ἐν τοῖς ἐπισήμως ἢ ἡμιεπισήμως συνταχθεῖσι συμβόλοις τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλὰ δύνανται ταῦτα νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἱκανοποιοῦντα πάσας τὰς νῦν παρὰ πάντων διαισθανομένας ἀνάγκας πρὸς κοινήν τινα πάντων συνεννόησιν; Καὶ κανών τις γενικὸς ἔχει ἤδη διατυπωθῇ ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ Βικεντίου τοῦ Ληριναίου (450), ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος, quod semper, quod ubique, quod ab omnibus». Πλὴν καὶ οὗτος, καὶ γινόμενος κατ᾽ ἀρχὴν ἀσπαστός, ἔχει τὰς ἰδίας δυσχερείας, ἅμα τεθῇ τὸ ζήτημα τῆς γνώσεως καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῶν ***πάντοτε*** καὶ ***πανταχοῦ*** καὶ παρὰ ***πάντων πιστευθέντων*** καὶ ***πιστευομένων.*** Κατ᾽ οὐσίαν τὸ αὐτό, ἀλλὰ μᾶλλον ὡρισμένον καὶ συγκεκριμένον εἶνε ὅ,τι ἡ ἡμετέρα Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, κατὰ κανόνα, τίθησιν ὡς βάσιν πρὸς συνεννόησιν καὶ ἕνωσιν. Τὰ καθόλου παραδεδεγμένα καὶ πιστευόμενα ὑπὸ τῆς

ἀδιαιρέτου ἔτι ὑπαρχούσης Ἐκκλησίας Ἀνατολῆς τε καὶ Δύσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὀκτὼ πρώτων αἰώνων τῆς χριστιανωσύνης, κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχαίας τε Ἐκκλησίας καὶ τῶν **ἑπτὰ** Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν ἐχουσῶν τὴν ἀναγνώρισιν ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων τῆς Ἐκκλησίας, Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς. Καλῶς ἐννοουμένου τοῦ περὶ τῆς ***προσκυνήσεως*** τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὅρου τῆς Ζ´ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ τῆς Δ´ περὶ τῶν ***δύο φύσεων*** ἐν τῷ Θεανθρώπῳ, οἱ ἄλλοι δογματικοὶ ὅροι τῶν λοιπῶν Συνόδων εἰς οὐδεμίαν ὑπόκεινται σοβαρὰν ἀντίρρησιν παρὰ ταῖς καὶ μόνῃ τῇ Γραφῇ προσεχούσαις Ἐκκλησίαις, καὶ κατὰ τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ὡς βάσις καὶ τῶν περὶ τὰ δόγματα καὶ μυστήρια συνεννοήσεων ὅ,τι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ὁμοφώνως ἀνεγνωρίζετο ὡς ἄρθρον πίστεως, παντὶ τῷ εἰς Χριστὸν πιστεύοντι ἐπιβεβλημένον. Ἄλλος ὁ λόγος περὶ τῶν ἐφεξῆς καθορισθέντων καὶ καθιερωθέντων. Καὶ ὕστερον, ὅπως ἐν τῇ Δύσει, οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν ἀνεκινήθησάν τινα νέα ζητήματα δογματικοῦ χαρακτῆρος ἢ ἀνεφάνησαν νέαι ἀφορμαὶ πρὸς κεφαλαιώδη τινὰ σύνοψιν ἢ διατύπωσιν τῶν παρ' ἡμῖν παραδεδεγμένων καὶ πιστευομένων, καὶ προῆλθον οὕτως εἰς φῶς ἐργασίαι οὐ μόνον ἰδιωτικαί, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐπισημότερον χαρακτῆρα περιβληθεῖσαι ἐν τοπικαῖς τισι συνελεύσεσιν ἢ συνόδοις τῶν Ἀνατολικῶν. Κατ' ἐμέ, ὑποθέτω δὲ καὶ κατ' ἄλλους προσέχοντας τῇ λογικῇ ἀκολουθίᾳ τῶν σκέψεων, δὲν θὰ ἦτο εὔλογον, μετὰ τὴν θέσιν καὶ ἀποδοχὴν τῆς βάσεως ἐκείνης τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, νὰ προβάλλωνται ὡς οἴκοθεν νοούμενα καὶ τοῦ αὐτοῦ κύρους ἄξια καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Οἰκουμενικῶν ἐκείνων Συνόδων καὶ τὸν διχασμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν εἴτε πρὸ τῆς Ἁλώσεως εἴτε μετὰ τὴν Ἅλωσιν συνεγράφησαν ἰδιωτικῶς ἢ συνεζητήθησαν καὶ διετυπώθησαν ἀπὸ κοινοῦ, ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως εἰσαχθέντα ἢ παρεισαχθέντα ἀνεπαισθήτως καθιερώθησαν ἐν τῇ θεωρίᾳ ἢ τῇ πράξει τῶν ἡμετέρων, ὃν τρόπον οὐδὲ ἡμεῖς ἀναγνωρίζομεν κῦρός τι ὑποχρεωτικὸν εἰς ὅσα οὕτως ἢ ἄλλως, ἐπισήμως ἢ ἀνεπισήμως εἰσαχθέντα καὶ καθιερωθέντα καὶ εἰς περιωπὴν δογμάτων ἀνυψωθέντα παρὰ τοῖς ἐν τῇ Δύσει, προβάλλονται τοῖς ἄλλοις ὡς ἀπαραίτητοι ὅροι πρὸς ἀποδοχήν, μετὰ εὐσχήμων τινῶν δικαιολογιῶν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ θείου αὐτῆς Ἀρχηγοῦ καὶ ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διατελοῦσα, δὲν δύναται νὰ πλανᾶται, ἢ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ νεωτερισμῶν, περὶ εἰσαγωγῆς νέων δογμάτων καὶ διδαγμάτων, ἀλλὰ περὶ ἀναπτύξεως ἢ ἐξελίξεως φυσικῆς τῶν ἀπ' ἀρχῆς ὡς ἐν σπέρματι ἢ πυρῆνι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραδεδεγμένων καὶ καθιερωμένων. Ὅπως παρ' ἡμῖν φαίνονται ἀπαράδεκτοι αἱ τοιαῦται ἀξιώσεις καὶ δικαιολογίαι, οὕτω καὶ οἱ ἄλλοι ἐνδίκως μὲν θὰ ἀντετίθεντο εἰς ὁμοίας

παρ' ἡμῶν δικαιολογίας, ἐνδίκως δὲ θὰ εὕρισκον ὡς παράλογον πᾶσαν παρ' ἡμῶν ἀξίωσιν, ὅπως, ὡς βάσιν πρὸς συνεννόησιν προτείνοντες τὰ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἔπειτα ἀπαιτῶμεν τὴν ἀποδοχὴν καὶ τῶν ὕστερον παρ' ἡμῖν καθιερωθέντων καὶ κρατησάντων, ὡς οὐδὲν περιεχόντων νέον, πρόσθετον ἢ ἀντίθετον πρὸς τὰ πρότερον κατὰ τὴν περίοδον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων παραδεδεγμένα. ἐν ᾧ τοῦτο εἶνε τὸ ζητούμενον καὶ ἀμφισβητούμενον, μήπως καὶ παρ' ἡμῖν παρὰ πᾶσαν τὴν προσκόλλησιν ἡμῶν πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν πρᾶξιν καὶ παράδοσιν καὶ παρὰ πᾶσαν τὴν βεβαίαν τοῦ θείου Πνεύματος χειραγωγίαν, κατὰ παραχώρησιν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἐπηρείας τινὸς σατανικῆς καὶ ἀδυναμιῶν ἀνθρωπίνων (Ματθ. 13, 24, κ. ἑξ.) συνέβη ὥστε, καθ' οἱανδήποτε ἐπίδρασιν ξένην ἢ σκέψιν καὶ ἐπίνοιαν οἰκείαν, νὰ εἰσφρήσωσι λεληθότως ἢ νὰ παρεισαχθῶσιν ἀνεπαισθήτως εἴτε περὶ δογμάτων καὶ μυστηρίων, εἴτε περὶ διοικήσεως καὶ λατρείας ἰδέαι καὶ διατάξεις μᾶλλον ἢ ἧττον διϊστάμεναι πρὸς τὴν προηγουμένην πρᾶξιν καὶ θεωρίαν. Οἱ ἐνιστάμενοι εὐκόλως εὑρίσκουσι καὶ εὐτόλμως ἀντιπροβάλλουσιν ἐνδείξεις περὶ τοῦ ἐλλόγου τῶν τοιούτων αὐτῶν ὑπονοιῶν, καὶ ἐνδείξεις ἀφορώσας εἰς σπουδαῖα κεφάλαια. Γνωρίζουσι λ. χ. καὶ ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν ὁμολογίᾳ, ἐπὶ ρητῇ ἢ σιωπηλῇ ὁμολογίᾳ ἡμετέρων δογματικῶν καὶ συμβολικῶν ποιημάτων προβάλλουσιν ὅτι ὁ ἐν χρόνοις μεταγενεστέροις εἰς ***ἑπτὰ*** καθορισθεὶς καὶ νῦν ὡς ἀμετάθετον πίστεως ἄρθρον διατυπούμενος ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων, ἐν χρόνοις ἀρχαιοτέροις εὑρίσκεται ἀμφιταλαντευόμενος ὅπως ἐν τῇ Δύσει οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὅτι Δογματικὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ 8ου αἰῶνος καὶ τῆς περιωπῆς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (749) ποιεῖται λόγον περὶ δύο μυστηρίων, τοῦ βαπτίσματος καὶ τῆς θείας εὐχαριστίας (Ἔκθεσις ἀκριβὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, Βιβλ. 4, 13). Βεβαίως δὲν θὰ εἶνε ἀβάσιμος ἡ παρ' ἡμῶν ἀντιπαρατήρησις, ὅτι ὁ Δαμασκηνὸς ὁμιλεῖ περὶ τῶν δύο τούτων τῶν κυριωτάτων καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἀπαραιτήτων, ὅτι ἐξ αὐτῆς ἤδη τῆς θείας Γραφῆς συνάγεται ἡ κατ' οὐσίαν ὕπαρξις καὶ χρῆσις οὐ μόνον τοῦ χρίσματος καὶ τῆς χειροτονίας ὑπὸ τὸν τύπον τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ***ἐξομολογήσεως,*** νοουμένης καὶ ὡς ἐγκύρου ἀφέσεως ἢ δέσεως τῶν ἡμαρτημένων, καὶ αὐτοῦ τοῦ ***εὐχελαίου,*** ἐὰν μὴ καὶ τοῦ ***γάμου,*** ὅτι ἦτο ἀρχαῖον τὸ ***ἑπτάριθμον*** καὶ εἶχον αὐτὸ καὶ ἔχουσιν ἔτι ἑτερόδοξοι, πολὺ πρὶν ἀποσπασθέντες ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (Νεστοριανοί, Μονοφυσῖται καὶ ἄλλοι). Ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ἂν δὲν θὰ εἶνε εὔλογος ἡ ἀνταπάντησις ἐκείνων ὅτι, καὶ βεβαιουμένης γραφικῶς τε καὶ ἱστορικῶς τῆς ἀρχαίας χρήσεως καὶ τῶν ***ἑπτὰ*** μυστηρίων, οὐδὲν ἐντεῦθεν συνάγεται τὸ δικαιολογοῦν τὴν ἀποδιδομένην παρ' ἡμῖν τοσαύτην σπουδαιό-

τητα εἰς τὴν διαφορὰν ταύτην μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφ' οὗ καὶ ἄλλοι θεσμοὶ μαρτυρούμενοι ὑπὸ τῶν Θείων Γραφῶν, καὶ ἄλλαι ἱεραὶ τελεταὶ οὐκ ὀλίγαι, ἐπίσης ὑπάρξασαι ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις καὶ τιμηθεῖσαι ὡς **τόσα μυστήρια,** οὔτε διετηρήθησαν παρ' ἡμῖν ὅλαι, οὔτε διατηρούμεναι ἀναγνωρίζονται νῦν παρ' ἡμῖν ὡς τοιαῦται, ἢ ὅτι αὐτοί, καὶ ἐξαίροντες ὡς πρωτοβάθμια τὰ δύο ἐκεῖνα, δὲν ἀποκλείουσι τὴν χρῆσιν καὶ ἄλλων τινῶν ἐκ τῶν **ἑπτά,** ἔστω καὶ ὡς δευτεροβαθμίων, ἀρκεῖ μόνον αἱ περὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν τέλεσιν αὐτῶν διαφοραὶ νὰ μὴ θεωρῶνται ὡς ἀθετήσεις ἀπαραβάτων καὶ ἀναλλοιώτων ἄρθρων τῆς πίστεως.

('Ακολουθεῖ)

Η ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

«Οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν
καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως».
('Εκκλησ. Α' 8).

Ἡ ἀγωνιώδης προσπάθεια τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πρὸς διερεύνησιν τοῦ **ἀγνώστου,** ἡ ὀδυνηρὰ τάσις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πρὸς κατάληψιν τοῦ **τελείου,** ἄριστα ἐκφράζονται εἰς τὸ μελαγχολικὸν τοῦτο δίστιχον τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ.

Ζῶμεν, κινούμεθα καὶ ἀναπτυσσόμεθα ἐν κόσμῳ πεπερασμένῳ, καὶ ὅμως αἱ σκέψεις μας κατευθύνονται μᾶλλον πρὸς τὸ ἄπειρον· οἱ πόθοι μας ὑπερβαίνουν τὰ ὅρια τοῦ πεπερασμένου καὶ πτερυγίζουν πέραν τῆς παρούσης πραγματικότητος, μᾶλλον πρὸς τὴν πνευματικὴν ζωὴν παρὰ πρὸς τὴν ὑλικήν, περισσότερον πρὸς τὸν ἀόρατον κόσμον, παρὰ πρὸς τὸν ὁρατόν. Τόσον δὲ ὀλίγον δεσμευόμεθα ἀπὸ τὸν στενὸν ὁρίζοντα τῆς πραγματικότητος, ὥστε πολλάκις ἡ σκέψις μας φέρεται μᾶλλον πρὸς τὸ ὅ,τι ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ, παρὰ πρὸς τὸ ὑπάρχον.

Ὅσα γνωρίζομεν δὲν ἱκανοποιοῦν τὸ πνεῦμα μας, ὅσα ποθοῦμεν καὶ ἀγαπῶμεν δὲν πληροῦν τὴν ψυχήν μας. Πέραν τοῦ γνωστοῦ καὶ ὁρατοῦ, πέραν τοῦ ὑπάρχοντος καὶ πραγματικοῦ, διοπτεύομεν πάντοτε τὸ ἀόρατον καὶ ἄγνωστον τὸ ὁποῖον διαρκῶς διακεντᾷ τὴν περιέργειάν μας. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ **ἰδεῶδες** πρὸς τὸ ὁποῖον ἀκατάσχετος φέρεται ἡ ψυχή.

Τὸ ἰδεῶδες εἶναι ἡ μυστηριώδης ἐκείνη μηχανὴ ἡ προβάλλουσα σταθερῶς ἐνώπιόν μας τὸν τύπον τῆς τελειότητος· ἡ μυστηριώδης δύναμις,

ἡ θέτουσα ἡμᾶς εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τὰς ὡραιότητας τῆς ἀνωτέρας ζωῆς· ἡ ἀποκαλύπτουσα εἰς ἡμᾶς τὸ ἐσώτερον κάλλος τῶν πραγμάτων, ἡ προσανατολίζουσα τὴν ζωήν μας πρὸς ὑψηλότερα ἐνδιαφέροντα, πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπολύτου ἀγαθοῦ, ἀληθοῦς, ὡραίου. Εἶναι ἡ δημιουργικὴ πνοὴ ἡ διαπερῶσα τὴν πνευματικὴν ὕπαρξίν μας καὶ δημιουργοῦσα ἐν αὐτῇ διὰ τῆς εἰς τὸ ἄπειρον προβολῆς τῶν γνώσεων καὶ πόθων ἡμῶν ὁλόκληρον ἐνδόκοσμον.

Ἐκ δὲ τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ἰδεολογικοῦ λαμβάνουσα ἡ ψυχὴ ὡρισμένα στοιχεῖα, παρατηρεῖ καὶ κρίνει, βαθμολογεῖ καὶ κατατάσσει τὰ πράγματα κατ᾽ ἀναλογίαν τῆς ὁμοιότητος ἢ διαφορᾶς των πρὸς τὸ ἰδανικὸν πρότυπον. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἀπὸ μιᾶς τελειότητος ἀνάγεται εἰς ὑψηλοτέραν τελειότητα, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς ἀσχημίας φέρεται, κατ' ἀντίστροφον ροπήν, πρὸς τὴν ὡραιότητα, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται ποτὲ νὰ συλλάβῃ τὸν τύπον τῆς ἀπολύτου τελειότητος τῶν πραγμάτων.

Διότι τὸ ἰδεῶδες, πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ ὀδυνωμένη φέρεται ἡ ψυχή μας, τὸ ἰδεῶδες, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ ἀκαταγώνιστον ἐπ᾽ αὐτῆς γοητείαν, παραμένει διὰ τὴν παροῦσαν πραγματικότητα φευγαλέα ὀπτασία. Τὸ φῶς, τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευόμενον, δὲν ἐπιφοιτᾷ εἰς τὴν ψυχὴν ἁγνὸν καὶ καθαρόν. Διαθλᾶται εἰς τὸ πρίσμα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως καὶ χρωματίζεται συμφώνως πρὸς τὰς ἀτελεῖς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὑρίσκεται αὕτη. Διὰ τοῦτο τὰ βαθύτερα φιλοσοφήματα, ἡ ὑψηλοτέρα ποίησις, ἡ λεπτοτέρα τέχνη εἶναι ἀνίκανα νὰ παραστήσουν κατ᾽ ἀλήθειαν τὰς ἰδιότητάς του.

Καὶ ἐφ᾽ ὅσον προσπαθοῦμεν νὰ ἄρωμεν τοῦ πεπερασμένου τὸν φραγμόν, ἐφ᾽ ὅσον διὰ τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης μεταθέτομεν μακρότερον τὴν μεθοριακὴν γραμμὴν τῶν γνώσεών μας, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκφεύγει πέραν τῶν πραγμάτων, ὡς ἐξαφανίζεται ἡ μάγος ὀπτασία τῶν ἄστρων εἰς τοῦ ἡλιακοῦ φέγγους τὴν ἐμφάνισιν. Καὶ ἐνῷ ἐκφεύγει, ταυτοχρόνως μᾶς περικυκλώνει, μᾶς κρατεῖ ἐγκαθείρκτους, ὅπως εἶπεν ὁ Πασκάλ.

Ζῶμεν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα τῶν θαυμασίων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων καὶ προόδων πάσης μορφῆς καὶ ὅμως οὐδέποτε ὅσον σήμερον ἡ ἀνθρωπότης συνησθάνθη βαθύτερον τὴν στενότητα τοῦ περιβάλλοντος, τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς παρούσης ζωῆς.

Ἡ μελαγχολικὴ ὁμολογία τοῦ Σωκράτους, «ἓν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα», ἡ εἰλικρινὴς ὅσον καὶ ὀδυνηρὰ ἐξομολόγησις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅτι εὑρίσκετο πολὺ μακρὰν τῆς τελειότητος, διὰ τὴν ὁποίαν ᾐσθάνετο ὅτι προωρίσθη, ἡ ἀπογοήτευσις τοῦ σοφοῦ, ὅπως ἐκφράζεται εἰς τὸν Φάουστ τοῦ Γκαῖτε, ὅτι μάτην ζητεῖ ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην ἀπάντησιν εἰς τὰ τόσα ἐρω-

τήματά του, εἶναι ἡ περιπαθεστέρα ἔκφρασις τοῦ παραπόνου ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος πάσης ἐποχῆς διὰ τὸ ἀνέφικτον τοῦ ἰδεώδους, διὰ τὸ ἀδιείσδυτον τοῦ ἀγνώστου, διὰ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς παρούσης ζωῆς πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Καὶ ὅμως παρ' ὅλην τὴν ἀπογοήτευσιν τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν εἰς εἰς τὴν ἀναζήτησίν του, παρ' ὅλην τὴν ἀνησυχίαν καὶ τὸν θόρυβον τὸν ὁποῖον μᾶς προξενεῖ ἡ ἔρευνά του, τὸ ἰδεῶδες ἀσκεῖ ἀκαταμάχητον ἕλξιν ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας. Αἰσθανόμεθα ὅτι ἄνευ αὐτοῦ ἡ ζωὴ δὲν θὰ εἶχε καμμίαν σκοπιμότητα, καμμίαν ἀξίαν.

> «Τί εἶναι λοιπὸν ὁ κόσμος οὗτος, καὶ πρὸς τί ἐρχόμεθα εἰς αὐτόν,
> ἐάν, διὰ νὰ ζήσωμεν ἐν εἰρήνῃ, πρέπει νὰ καλύψωμεν τοὺς οὐρανούς;» (Musset).

Πρὸς τοὺς οὐρανούς, πρὸς τὰ σκηνώματα τοῦ ἰδεώδους, ὑψώνει καὶ θὰ ὑψώνῃ πάντοτε τὸ ὄμμα ἡ ἀνθρωπότης, καὶ ὅταν δυστυχῇ καὶ ὅταν εὐδαιμονῇ, προσδοκῶσα ἰσχυροτέραν δύναμιν, δικαιοτέραν δικαιοσύνην, λαμπρότερον φῶς, πληρεστέραν εὐδαιμονίαν, τελειοτέραν ὡραιότητα.

Καὶ δὲν πρόκειται περὶ παιγνίων καὶ ὁραματισμῶν τῆς φαντασίας. Ἡ πρὸς τὰ ἄνω πτῆσις τοῦ πνεύματος, ἡ πρὸς τὸ ἰδεῶδες προσήλωσις τῆς καρδίας εἶναι προρρήσεις καὶ προφητεῖαι, εἶναι πρόδρομοι καὶ προάγγελοι μιᾶς ὑψηλοτέρας πραγματικότητος διὰ τὴν ὁποίαν ἐκλήθημεν.

Τὸ πτηνὸν δὲν θὰ εἶχε τὴν ἔμφυτον ὁρμὴν πρὸς ἀποδημίαν κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς κλίματα θερμότερα, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον θερμότερα κλίματα διὰ νὰ τὸ φιλοξενήσουν. Καὶ ὁ Δημιουργὸς δὲν θὰ ἐνεφύτευεν εἰς τὴν ψυχήν μας τὸν σφοδρὸν ἔρωτα πρὸς μίαν ζωὴν πληρεστέραν, εὐρυτέραν, ὡραιοτέραν, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη ζωὴ ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας τῆς ψυχῆς.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἔκπτωτος θεός, ὁ ὁποῖος μὲ νοσταλγίαν ἐνθυμεῖται τοὺς οὐρανούς, εἶπεν ὁ ποιητής. Καὶ θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἡ νοσταλγικὴ δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἡ ἰσχυρὰ τάσις πρὸς τὸ ἰδεῶδες, ἡ ὁρμὴ δηλ. ἐκείνη διὰ τῆς ὁποίας φερόμεθα, κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, ἀπὸ τῆς παροδικότητος πρὸς τὴν αἰωνιότητα, ἀπὸ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ἀθανασίαν, ἀπὸ τῆς ἀτελείας πρὸς τὴν τελειότητα, ἀπὸ τῆς ἀδικίας πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἀπὸ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀγνοίας πρὸς τὴν ἀλήθειαν, πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ Θεός, ὡς ἀπεκαλύφθη ἐν Χριστῷ, εἶναι τὸ κορύφωμα, τὸ πλήρωμα, τὸ περιέχον καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἰδεώδους, ἡ ὑπερτάτη, ἡ ὁλοκληρωτική, ἡ αἰωνία πραγματικότης, πρὸς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κατευθύνηται τὸ ἰδεῶδες ἡμῶν, ἡ ἀσφαλεστάτη βεβαιότης, ἄνευ τῆς ὁποίας αἱ μερικαὶ βεβαιότητες καὶ πραγματικότητες θὰ ἦσαν καθαρὰ οὐτοπία καὶ

ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων. Ἐν Αὐτῷ καὶ μόνῳ εὑρίσκει ἀνάπαυσιν ἡ ψυχή, ὅπως ἡ μαγνητικὴ βελόνη εὑρίσκει τὴν ἠρεμίαν της μόνον ὅταν εὐθυγραμμισθῇ πρὸς τὸν Πόλον. Διότι Αὐτὸς εἶναι ἡ ὑπόστασις τῶν ἐλπιζομένων, ἡ ἐγγύησις τῶν μὴ βλεπομένων, ἡ ἱκανοποίησις τῆς ψυχῆς μας.

Ἄνευ τῆς τοιαύτης κατευθύνσεως τὸ ἰδεῶδες ἡμῶν πλανᾶται εἰς λαβυρίνθους σκοτεινούς, τὸ ἄγνωστον μᾶς ταράττει, τὸ ἄπειρον μᾶς θορυβεῖ, διότι τὸ περικαλύπτον αὐτὰ μυστήριον εἶναι μυστήριον καὶ τῆς ὑπάρξεώς μας.

Τὸ ἰδεῶδες, κρινόμενον ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἀπόψεώς του, εἶναι κρᾶμα τύπων καὶ μορφῶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰλημμένων καὶ λάμψεων αἱ ὁποῖαι ἔρχονται κατ' ἀκτινοβολίαν ἐκ τῆς θείας ζωῆς. Μετέχει δηλαδὴ τοῦ πεπερασμένου καὶ τοῦ ἀπείρου καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐναργῆ τὴν ἀντίληψιν τῆς ὑπεργείου πραγματικότητος. Ἀλλ' ἡ πραγματικότης αὕτη ὑπάρχει καὶ ὑπόσχεται πλήρη ἱκανοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου ἰδεώδους. Ὅ,τι δὲ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἀληθὲς καὶ ἀγαθόν, μέγα καὶ ὡραῖον ἔχει ἀξίαν, ἐφ' ὅσον τὸ ἀνθρώπινον ἰδεῶδες ἐπαναπαύεται εἰς τὸ ***ὄντως Ὄν***, ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ εὑρίσκεται ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν Θεόν.

Τὴν ἰδέαν ταύτην ἐκφράζει ὁ ἱ. Αὐγουστῖνος εἰς μίαν σελίδα τῶν Μονολόγων του, ὅπου ἡ ἔκστασις τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ ποιητοῦ ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν βαθύτητα τοῦ φιλοσόφου. «Ὦ Θεὲ -ἀναφωνεῖ— ὦ Θεὲ ἀλήθεια, ἐν τῷ ὁποίῳ, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ὅλαι αἱ ἀλήθειαι καθίστανται ἀληθεῖς. Ὦ Θεέ, ἀγαθότης καὶ ὡραιότης, ἐν τῷ ὁποίῳ, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ διὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἀγαθαὶ καὶ ὡραῖαι ὅλαι αἱ ἀγαθότητες καὶ αἱ ὡραιότητες. Ὦ Θεέ, φῶς πνευματικόν, ἐν τῷ ὁποίῳ, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ διὰ τοῦ ὁποίου λάμπουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ φῶτα. Σὺ εἶσαι ἡ ὡραιότης, ἡ πάντοτε παλαιὰ καὶ πάντοτε νέα, ὑπεράνω Σοῦ, ἐκτὸς Σοῦ, ἄνευ Σοῦ, οὐδὲν ὑπάρχει».

Ο Μ. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ γῆς καὶ τὰ ἐν χερσὶν εὑρίσκομεν μετὰ πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνιάσει, εἰ μὴ Σὺ ἔδωκας σοφίαν καὶ ἔπεμψας τὸ ἅγιόν Σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων; (Σοφ. Σολ.)

Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. (Α' Κορ. 12, 31)

Ἔσεσθε ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν. (Ματθ. 5, 48)

ΤΟ ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

Ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως ὑπ᾿ ὄψει ἔχουσα τὴν παρ᾿ αὐτῆς ἀποδεκτὴν γενομένην σχετικὴν πρότασιν τοῦ Πανορθοδ. Συνεδρίου (σελ. 60-61), παρεκάλεσε κατ᾿ Αὔγουστον τοῦ 1924 τὰ ἀστεροσκοπεῖα ***Ἀθηνῶν, Βελιγραδίου, Βουκουρεστίου*** καὶ ***Πουλκόβα*** (Πετρουπόλεως), ὅπως ἐν κοινῇ πρὸς ἄλληλα συνεννοήσει καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σχετικοῦ ψηφίσματος, ὄχι δὲ βραδύτερον τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἰ. ἔ., καθορίσωσι καὶ συντάξωσι πίνακα τοῦ Πασχαλίου τῆς Ὀρθοδ. Ἐκκλησίας διὰ μίαν πεντηκονταετίαν (1925-1974).

*
* *

Μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς αὐτοπροσώπου συναντήσεως καὶ διασκέψεως τῶν ἐπὶ τούτῳ εἰδικῶν ἐπιστημόνων, διεξήχθη μεταξὺ Πατριαρχείου καὶ αὐτῶν, ὡς καὶ μεταξὺ αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους σχετικὴ ἀλληλογραφία καταλήξασα εἰς τὸ κάτωθι συμπέρασμα.

Ὁ κ. ***Δ. Αἰγινήτης,*** διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν, ἀπέστειλε (8 Σεπτεμβρίου ἰ. ἔ.), τὸν ὑπ᾿ αὐτοῦ συνταχθέντα πίνακα τοῦ νέου Πασχαλίου, εἰς ὃν χάριν εὐκόλου συγκρίσεως προσέθηκε καὶ τὰ Πασχάλια τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων, ἐπεξηγήσας ἅμα καὶ τὸν τρόπον τῆς συντάξεως αὐτοῦ.

Ὁ πίναξ οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἔτος	*Σελήνη 14 ἡμερῶν*	*Νέον Πάσχα*	*Καθολ. Πάσχα*	*Ἰουδαϊκ. Πάσχα*	*Σημειώσεις*
1925	7 Ἀπρ. 22 ὥρ.	12 Ἀπρ	12 Ἀπρ.	9 Ἀπρ.	
1926	28 Μαρτ. 6 »	4 »	4 »	30 Μαρτ.	
1927	16 Ἀπρ. 4 »	17 ἢ 24 »	24 »	17 Ἀπρ.	Σύμπτωσις μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.
1928	4 » 13 »	8 »	8 »	5 »	
1929	24 Μαρτ. 22 »	31 Μαρτ.	31 Μαρτ.	25 »	
1930	12 Ἀπρ. 19 »	13 ἢ 20 Ἀπρ.	20 Ἀπρ.	13 »	Σύμπτωσις μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.
1931	2 » 4 »	5 »	5 »	2 »	
1932	21 Μαρτ. 13 »	27 Μαρτ.	27 Μαρτ.	21 »	
1933	9 Ἀπρ. 10 »	16 Ἀπρ.	16 Ἀπρ.	11 »	
1934	29 Μαρτ. 19 »	1 »	1 »	31 Μαρτ.	
1935	17 Ἀπρ. 17 »	21 »	31 »	18 Ἀπρ.	
1936	6 » 1 »	12 »	12 »	7 »	
1937	26 Μαρτ. 10 »	28 Μαρτ.	28 Μαρτ.	27 »	
1938	14 Ἀπρ. 8 »	17 Ἀπρ.	17 Ἀπρ.	16 »	
1939	3 » 17 »	9 »	9 »	4 »	
1940	23 Μαρτ. 1 »	24 Μαρτ.	24 Μαρτ.	23 »	

Ἔτος	*Σελήνη 14 ἡμερῶν*	*Νέον Πάσχα*	*Καθολ. Πάσχα*	*Ἰουδαϊκ. Πάσχα*	*Σημειώσεις*
1941	10 Ἀπρ. 23 ὥρ.	13 Ἀπρ.	13 Ἀπρ.	12 Ἀπρ.	
1942	31 Μαρτ. 8 »	5 »	5	2 »	
1943	19 Ἀπρ. 5 »	25 »	25 »	20 »	
1944	7 » 14 »	9 »	9 »	8 »	
1945	27 Μαρτ. 23 »	1 »	1 »	29 Μαρτ.	
1946	15 Ἀπρ. 20 »	21 »	21 «	16 Ἀπριλ.	
1947	5 » 5 »	6 »	6 »	5 »	
1948	24 Μαρτ. 14 »	28 Μαρτ.	28 Μαρτ.	24 »	
1949	12 Ἀπρ. 12 »	17 Ἀπρ.	17 Ἀπρ.	14 »	
1950	1 » 20 »	**2 ἢ 9** »	9 »	**2** »	Σύμπτωσις μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.
1951	21 Μαρτ. 5 »	25 Μαρτ.	25 Μαρτ.	21 »	
1952	9 Ἀπρ. 3 »	13 Ἀπρ.	13 Ἀπρ.	10 »	
1953	29 Μαρτ. 12 »	5 »	5 »	31 Μαρτ.	
1954	17 Ἀπρ. 9 »	**18 ἢ 25** »	18 »	**18** Ἀπρ.	Σύμπτωσις μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.
1955	6 » 18 »	10 »	10 »	7 »	
1956	26 Μαρτ. 3 »	1 »	1 »	27 Μαρτ.	
1957	14 Ἀπρ. 1 »	21 »	21 »	16 Ἀπρ.	
1958	3 » 9 »	6 »	6 »	5 »	
1959	23 Μαρτ. 18 »	29 Μαρτ	29 Μαρτ.	23 »	
1960	10 Ἀπρ. 15 »	17 Ἀπρ.	17 Ἀπρ.	12 »	
1961	31 Μαρτ. 0 »	2 »	2 »	1 »	
1962	18 Ἀπρ. 22 »	22 »	22 »	19 »	
1963	7 » 7 »	14 »	14 »	9 »	
1964	27 Μαρτ. 15 »	29 Μαρτ.	29 Μαρτ.	28 Μαρτ.	
1965	15 Ἀπρ. 13 »	18 Ἀπρ.	18 Ἀπρ.	17 Ἀπρ.	
1966	4 » 22 »	10 »	10 »	5 »	
1967	25 Μαρτ. 7 »	26 Μαρτ.	26 Μαρτ.	25 »	
1968	12 Ἀπρ. 4 »	14 Ἀπρ.	14 Ἀπρ.	13 »	
1969	1 » 13 »	6 »	6 »	3 »	
1970	21 Μαρτ. 22 »	**22 ἢ 29** Μαρτ.	29 Μαρτ.	21 »	Διὰ τοὺς κατωτέρω ἐκτιθεμένους λόγους.
1971	9 Ἀπρ. 19 »	11 Ἀπρ.	11 Ἀπρ.	10 »	
1972	29 Μαρτ. 4 »	2 »	2 »	30 Μαρτ.	
1973	17 Ἀπρ. 2 »	22 »	22 »	17 »	
1974	6 » 10 »	**7 ἢ 14** »	14 »	**7** »	Σύμπτωσις μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ.

Σημ. α΄.—Διὰ τὸ ἔτος 1970 ὁ λογισμὸς τῆς ***ἀκριβοῦς*** θέσεως τῆς Σελήνης, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει καὶ τῶν *ἀνωμαλιῶν* τῆς τροχιᾶς αὐτῆς, δύναται νὰ ***ἐπιβραδύνῃ*** τὴν στιγμὴν τῆς φάσεως αὐτῆς κατά τινας ὥρας καὶ ἑπομένως νὰ μεταθέσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν 21ην εἰς τὴν 22αν Μαρτίου, ὅτε τὸ Πάσχα θὰ πέσῃ οὐχὶ πλέον εἰς τὴν 22αν ἀλλ' εἰς τὴν 29ην Μαρτίου. Τοῦτο ὅμως, ὅπερ *δὲν εἶναι ἀπίθανον*, μόνον ὁ λεπτομερὴς λογισμὸς δύναται νὰ δείξῃ ἀσφαλῶς· Τοιοῦτον ὅμως λογισμὸν ἀδυνατῶ νὰ ἐκτελέσω *ἐνταῦθα*, στερούμενος τῶν πρὸς τοῦτο ἀπαραιτήτων ἐπιστημονικῶν στοιχείων. Ἡ σύγκρισις ἄλλως πρὸς τοὺς πίνακας τῶν τριῶν ἄλλων κ. κ. συναδέλφων θὰ ἄρῃ εὐκόλως τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην.

Τὰ αὐτὰ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἐτῶν 1930, 1950 καὶ 1970· ἀλλὰ διὰ τὰ ἔτη ταῦτα, ὧν τὸ ἄνω λογισθὲν νέον Πάσχα συμπίπτει μετὰ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ, ἢ κατὰ μίαν ἑβδομάδα ***ἐπιβράδυνσις*** ἐπιβάλλεται καὶ ἑπομένως ὁ περαιτέρω λεπτομερὴς λογισμὸς καθίσταται οὕτω περιττός.

Σημ. β΄. — Αἱ ἀνωτέρω ὧραι τῆς φάσεως τῆς Σελήνης ἀναφέρονται εἰς τὸν μεσημβρινὸν τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁ Dr M. Milankovitch, καθηγητὴς τῆς Οὐρανίου Μηχανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βελιγραδίου, ἀπέστειλεν ὡσαύτως (23 Ὀκτωβρ. ἰ. ἔ.) τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντα Πασχάλιον Πίνακα κατὰ τὸ νέον Ὀρθόδοξον καὶ κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον (49 ἐτῶν) ἐπιδηλῶν ἅμα ὅτι τὸ ἔτος 1974 (δηλ. τὸ 50όν) ἀπαιτεῖ κριτικὴν ἐξέτασιν τοῦ ὑπολογισμοῦ, τῆς πανσελήνου συμπιπτούσης τὸ ἔτος ἐκεῖνο σχεδὸν ἀκριβῶς τὸ μεσονύκτιον μεταξὺ Σαββάτου καὶ Κυριακῆς.

Ὁ πίναξ οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἔτη	*Ὀρθ. ἡμερολόγιον*	*Γρηγ. ἡμερολόγιον*	*Παρατηρήσεις*
1925	12 Ἀπριλίου	12 Ἀπριλ.	
1926	4 »	4 »	
1927	24 »	17 »	Πανσέληνος Κυριακή, 17 Ἀπριλίου.
1928	8 »	8 »	
1929	31 Μαρτίου	31 Μαρτ.	
1930	20 Ἀπριλίου	20 Ἀπριλ.	
1931	5 »	5 »	
1932	27 Μαρτίου	27 Μαρτ.	
1933	16 Ἀπριλίου	16 Ἀπριλ.	
1934	1 »	1 »	
1935	21 »	21 »	
1936	12 »	12 »	
1937	28 Μαρτίου	28 Μαρτ.	
1938	17 Ἀπριλίου	17 Ἀπριλ.	
1939	9 »	9 »	
1940	24 Μαρτίου	24 Μαρτ.	
1941	13 Ἀπριλίου	13 Ἀπριλ.	
1942	5 »	5 »	
1943	28 Μαρτίου	25 »	Πανσέληνος τῇ 10ῃ ὥρᾳ μετὰ τὴν ἰσημερίαν.
1944	9 Ἀπριλίου	9 »	
1945	1 »	1 »	
1946	21 »	21 »	
1947	6 »	6 »	
1948	28 Μαρτίου	28 Μαρτ.	
1949	17 Ἀπριλίου	17 Ἀπριλ.	
1950	9 »	9 »	
1951	25 Μαρτίου	25 Μαρτ.	
1952	13 Ἀπριλίου	13 Ἀπριλ.	
1953	5 »	5 »	
1954	25 »	18 »	Πανσέληνος Κυριακή, 18 Ἀπριλίου.
1955	10 »	10 »	
1956	1 »	1 »	
1957	21 »	21 »	
1958	6 »	6 »	
1959	29 Μαρτίου	29 Μαρτ.	
1960	17 Ἀπριλίου	17 Ἀπριλ.	
1961	2 »	2 »	

Ἔτη	Ὀρθ. ἡμερολόγιον	Γρηγ. ἡμερολόγιον	Παρατηρήσεις
1962	25 Μαρτ.	22 Ἀπριλ.	Πανσέληνος ὥρᾳ 5η μετὰ τὴν ἰσημερίαν.
1963	14 Ἀπριλ.	14 »	
1964	29 Μαρτ.	29 Μαρτ.	
1965	18 Ἀπριλ.	18 Ἀπριλ.	
1966	10 »	10 »	
1967	2 »	26 Μαρτ.	Πανσέληνος Κυριακὴ 26 Μαρτίου.
1968	14 »	14 Ἀπριλ	
1969	6 »	6 »	
1970	29 Μαρτ.	29 Μαρτ.	
1971	11 Ἀπριλ.	11 Ἀπριλ.	
1972	2 »	2 »	
1973	22 »	22 »	

Ὁ κ. N. Coculescu, καθηγητὴς τῆς Μαθηματικῆς Ἀστρονομίας καὶ τῆς Οὐρανίου Μηχανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Βουκουρεστίου, λαβὼν γνῶσιν τῶν δύο πινάκων (Αἰγινήτου-Μιλάνκοβιτς) ἀπήντησεν (29 Νοεμβρίου ἰ. ἔ.) ὅτι εἶνε σύμφωνος πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ὡς ἄνω καθηγητὰς ὡς πρὸς τὸ Πάσχα τῶν ἐτῶν 1925 καὶ 1926 «οὕτως ὥστε ἡ ὑπολογισθεῖσα καὶ ἀναγραφομένη ἐν τοῖς πίναξιν αὐτῶν ἡμερομηνία—ἤτοι ἡ 12η Ἀπριλίου 1925 καὶ ἡ 4η Ἀπριλίου 1926— θὰ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦδε νὰ γένηται δεκτὴ ὡς ὁριστική» καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὸν ὁριστικὸν πίνακα διὰ τὰ ἑπόμενα 48 ἔτη θὰ ἦτο εὔκολος ὁ καθορισμὸς αὐτοῦ εὐθὺς ὡς ἤθελεν ἐπιτευχθῇ ἐν Βουκουρεστίῳ κοινὴ συνεδρίασις τῶν τριῶν καθηγητῶν (Αἰγίν.-Μιλάνκ.-Κοκουλέσκου).

Ὁ κ. **Μιλάνκοβιτς** ἔχων ὑπ᾿ ὄψει τὸν πίνακα τοῦ κ. Αἰγινήτου ἀνεκοινώσατο (15 Δεκεβρ. ἰ. ἔ.), ὅτι ἀμφότεροι οἱ πασχάλιοι πίνακες (Αἰγινήτου-Μιλάνκοβιτς) συμφωνοῦσι πλήρως μέχρι τοῦ ἔτους 1942 συμπεριλαμβανομένου (1925—1942) καὶ ὅτι ἡ διαφορὰ αὐτῶν ὀφειλομένη εἰς τὸν διάφορον τρόπον τοῦ ὑπολογισμοῦ, τὸν τηρηθέντα παρ᾿ ἑκατέρου τῶν καθηγητῶν, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1943, φρονῶν ἅμα ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶνε καὶ τόσον ἐπεῖγον ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἀμέσου ἐπιλύσεως αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ πίνακος τῶν 18 ἐτῶν (1925-1942) ἀπὸ μέρους καὶ τοῦ κ. V. Coculescu θὰ ἱκανοποίει ὅλας τὰς ἀνάγκας.

Ὁ κ. **Αἰγινήτης** ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου ἰ. ἔ. παρέχει πληροφορίας ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο πινάκων διαφορᾶς, προερχομένης ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ λογισμοῦ τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα, φρονεῖ ὅτι διὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη (1925 καὶ 1926) οὐδεμία διαφορὰ ὑφίσταται καὶ ὅτι ἐὰν τὸ Πατριαρχεῖον θελήσῃ νὰ περιορισθῇ προσωρινῶς εἰς αὐτὰ δύναται, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, νὰ λάβῃ τὰς κοινὰς εἰς ἀμφοτέρους τοὺς πίνακας χρονο-

λογίας, περὶ ὧν οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ, καίτοι καὶ διὰ τὰ ὑπόλοιπα ἔτη ἡ ἀκρίβεια τοῦ πίνακος αὐτοῦ εἶνε βεβαία μετὰ μόνης τῆς ἐπιδηλώσεως ὅτι διὰ τὸ ἔτος 1970 δέχεται ὁριστικῶς τὴν 29ην Μαρτίου·

Τὸ ἀστεροσκοπεῖον ***Πουλκόβα*** δὲν ἀπήντησε.

*
* *

Ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως, παρὰ τὴν συμφωνίαν τῶν ὡς ἄνω τριῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ τοῦ Πασχαλίου τῶν δύο πρώτων ἐτῶν (1925—1926) προβλέπουσα τὸ ἀδύνατον τῆς ἐντὸς τοῦ ὑπολειπομένου χρονικοῦ διαστήματος συνεννοήσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν εἰς τρόπον ὥστε τὸ Πασχάλιον, τὸ σπουδαιότερον τοῦτο σημεῖον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου, νὰ τύχῃ τῆς κοινῆς ἐγκρίσεως καὶ συγχρόνου ἐφαρμογῆς, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἀποβλέπουσα καὶ εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν διὰ τὸ 1925 συγκρότησιν Ὀρθοδόξου Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐν ᾗ ἦτο δυνατὸν τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ λάβῃ τὴν ἔγκυρον λύσιν, ἀπεφάσισε συνοδικῶς «ὅπως καὶ διὰ τὸ ἀρξάμενον 1925 ἔτος μὴ θιγῇ τὸ ἐν χρήσει νῦν κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον Πασχάλιον, ἑορτασθῇ δὲ συνεπῶς τὸ Ἅγιον Πάσχα τῇ 19 Ἀπριλίου τοῦ νέου ἡμερολογίου, ἀντιστοιχούσῃ πρὸς τὴν 6ην Ἀπριλίου τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὑφ᾽ ἣν καὶ ἀναγράφεται ἐν τῷ ἐν χρήσει ἄχρι τοῦδε Πασχαλίῳ». Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐξήγγειλεν Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ´ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ (ἀριθμ. πρωτ. 11 καὶ 15 καὶ γ´ Ἰανουαρίου 1925) πρὸς πάσας τὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας[1]).

*
* *

Ἐκ τῶν ἀπαντησασῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἡ τῆς ***Ρουμανίας*** καὶ ἡ τῆς ***Πολωνίας*** ἔθιξαν τὸ Πασχάλιον τοῦ 1926.

Ἡ τῆς ***Πολωνίας*** ἐζήτησε παρὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου πληροφορίας (2 Ἰανουαρίου 1925) «σχετικῶς πρὸς τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα

---

1) Ἡ ἀπόφασις ἀνεκοινώθη διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς ἐγκυκλίου (ἀρ. 4868 καὶ λα´ Δεκεμβρ. 1924) πρὸς πάσας τὰς Μητροπόλεις καὶ τὰς Ἀρχιεπισκοπὰς τοῦ θρόνου. Ἐξαιρετικῶς μόνον διὰ τὴν ἐν Φιλλανδίᾳ Ὀρθόδοξον Ἀρχιεπισκοπὴν τὸ Πατριαρχεῖον ἐκτιμῶν τὸ ὅλως ἔκτακτον καὶ ἐξαιρετικὸν τῶν συνθηκῶν, ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ κοινωνικῶν, ὑφ᾽ ἃς διατελεῖ ἡ ἐν λόγῳ Ἐκκλησία καὶ ἀναγνωρίσαν τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην τῆς προσαρμογῆς αὐτῆς ἐν τῇ ἐξωτερικῇ ζωῇ πρὸς τοὺς βιωτικοὺς ὅρους τοῦ ἐν ᾧ διατελεῖ κράτους, παρέσχε τὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν εὐλογίαν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸ ἀπό τινων ἐτῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ δημιουργηθὲν καθεστὼς διὰ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Πάσχα διὰ τὰ ἔτη 1924 καὶ 1925 **κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν** ἡμερολόγιον.

κατὰ τὸ 1926 καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως συνεπείᾳ τῆς νηστείας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, δεδομένου ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου ἡμερολογίου διὰ τὰς ἀκινήτους ἑορτάς, καίπερ διατηροῦσα τὸ ἀρχαῖον Πασχάλιον, ὅμως περιορίζει τὴν νηστείαν ταύτην εἰς μίαν ἡμέραν».

Ἡ τῆς ***Ρουμανίας,*** παρατηροῦσα ὅτι διὰ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Πάσχα κατὰ τὸ 1926 τὴν 2 Μαΐου ν. ἡμερολ., ὑπολείπεται μία καὶ μόνη ἡμέρα διὰ τὴν νηστείαν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ὅτι τῆς ἰσημερίας κατὰ τὸ 1926 συμπιπτούσης τῇ 22 Μαρτίου, τῆς Πανσελήνου τῇ 29 ἰδ. μηνός, τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πάσχα τῇ 30 ἰδ. μηνὸς καὶ τῆς ἑπομένης Κυριακῆς τῇ 4 Ἀπριλίου, τὸ Ἅγιον Πάσχα τοῦ 1926 συμπίπτει τῇ 4 Ἀπριλίου ἀντὶ τῆς 2 Μαΐου, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν ἀρχαῖον κανόνα περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, μὴ δυναμένης νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ χρονικὸν διάστημα 23 Μαρτίου — 25 Ἀπριλίου, προέτεινε (13 Φεβρ. 1925) τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα κατὰ τὰ ἀνωτέρω παρακαλοῦσα ὅπως αἱ ἀποδεχθεῖσαι τὸ νέον ἡμερολόγιον Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι καθορίσωσιν ἀναλόγως τὸν χρόνον τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἁγίου Πάσχα διὰ τὸ 1926. Ἀργότερον (9 Ἰουνίου ἰδ. ἔτους) ἀνεκοινώσατο ὅτι ἡ Ἱερὰ αὐτῆς Σύνοδος, ἔχουσα ὑπ᾿ ὄψει καὶ ἐπιστημονικὴν ἀπόφανσιν εἰδικῶν, καὶ ἐκτιμῶσα τοὺς ἐν τῷ προηγουμένῳ γράμματι ἀναπτυχθέντας λόγους, ἀπεφάσισεν, ὅπως ἑορτάσῃ τὸ Ἅγιον Πάσχα τῷ 1926 τὴν Κυριακὴν 4 Ἀπριλίου κατὰ τὸ μετερρυθμισμένον ἡμερολόγιον. Μεταγενεστέρως δὲ (18 Ἰουνίου ἰ. ἔ.) ἐπαναλαμβάνουσα τὰ αὐτὰ παρεκάλει, ὅπως ἡ ὡς ἄνω ἀπόφασις ἀνακοινωθῇ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας.

* *
*

Ἡ πρότασις καὶ μονομερὴς ἀπόφασις τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἐφείλκυσε τὴν ὅλως ἰδιαιτέραν προσοχὴν τῆς Ἐκκλησίας Κων/πόλεως. Μετὰ βαθεῖαν ὅμως ἐκτίμησιν τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς ὡς ἄνω προτάσεως ἀπεφάσισεν (24 Νοεμβρ. 1925), ὅπως καὶ κατὰ τὸ 1926 μὴ θιγῇ τὸ κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον ἐν χρήσει ὑπάρχον Πασχάλιον καὶ συνεπῶς τὸ Ἅγιον Πάσχα ἑορτασθῇ τῇ 2 Μαΐου ν. ἡμερολ., ἀντιστοιχούσῃ πρὸς τὴν 19ην Ἀπριλίου τοῦ Ἰουλ. ἡμερολογίου, ὑφ᾿ ἣν καὶ ἀναγράφεται ἐν τῷ Πασχαλίῳ, δικαιολογήσασα ὡς ἑξῆς τὴν ἄποψιν αὐτῆς ἐν τοῖς πρὸς τὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας πατριαρχικοῖς γράμμασι[2]).

---

2) Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐγκύκλιος (ἀριθ. 2873 καὶ α΄ Δεκεμβρ. 1925) ἀνεκοίνου τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν πρὸς τὰς Μητροπόλεις καὶ Ἀρχιεπισκοπὰς τοῦ θρόνου. Προκειμένου μόνον περὶ τῆς ἐν Φιλανδίᾳ ὀρθοδ. Ἐκκλησίας, τὸ Πατριαρχεῖον, ἔχον ὑπ᾿ ὄψει τοὺς ἄλλοτε καὶ διὰ τὰ προηγούμενα ἔτη λόγους, ἐνισχυθέντας μάλιστα μετὰ τὴν ἐπὶ τόπου ἐξέτασιν καὶ τῆς ὅλης καταστάσεως καὶ ἰδίως τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος ἀπὸ μέρους τοῦ σεβ. Μ του Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, ὑποβαλόντος σχετικὰς ἐκθέσεις, ἐπέτρεψε καὶ πάλιν διὰ πατριαρχ. καὶ συνοδικῆς εὐλογίας καὶ διὰ τὸ 1926 τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

'Αριθμ. πρωτ. 2837

† **Μακαριώτατε**, κλπ............

Τὸ καθόλου ζήτημα τοῦ Πάσχα σοβαρῶς ἀπησχόλησεν, ὡς εἰκός, τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν, ἐγκαίρως ἤδη ἐκζητήσασαν τὴν γνώμην τῶν ἐπαϊόντων, μείζων δὲ καὶ συντονωτέρα νῦν διηγέρθη ἡ ἐπ' αὐτοῦ προσοχὴ αὐτῆς ἐκ σχετικῶν γραμμάτων τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς ἐν Ρουμανίᾳ Ἐκκλησίας, προτεινούσης ἵνα τὸ προσεχὲς Ἅγιον Πάσχα ἑορτασθῇ τῇ 4ῃ Ἀπριλίου, κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον.

Καὶ ἐξετιμήθη μὲν προσηκόντως ἡ πρότασις αὕτη, ὡς εὐστοχοῦσα περί τε τὸν κανόνα καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν, πλήν, ἐπειδὴ ὁ μὲν ἀρχικῶς τεθεὶς παρ' ἡμῖν ὅρος τῆς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συνεννοήσεως πρὸς τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἔγκρισιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς ἤδη συμπληρωθείσης ἐπὶ τοῦ Πασχαλίου ἐπιστημονικῆς ἐργασίας οὔπω ἐπετεύχθη, ἐξ ἄλλου δὲ διὰ τῆς συγκροτήσεως, σὺν Θεῷ, ἐν λίαν προσεχεῖ μέλλοντι, κατὰ τὴν κοινὴν ἐλπίδα καὶ εὐχήν, Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδόξου Συνόδου παρέχεται ἡ ἐφετὴ δυνατότης τῆς ὁριστικῆς καὶ ἐγκύρου λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, στοιχοῦσα προγενεστέρᾳ αὐτῆς ἀποφάσει, ἀνακοινωθείσῃ ἐν καιρῷ ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις, ἐθεώρησε σύμφορον καὶ ἐνέκρινεν ὅπως, τοῦ ἐν χρήσει νῦν Πασχαλίου μένοντος ἀθίκτου καὶ διὰ τὸ ἐπιὸν 1926 ἔτος, τὸ προσεχὲς Ἅγιον Πάσχα ἑορτασθῇ τῇ 2 Μαΐου, ἀντιστοιχούσῃ πρὸς τὴν 19ην Ἀπριλίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, ὑφ' ἣν ἀναγράφεται ἐν τῷ ἐν χρήσει ἄχρι τοῦδε Πασχαλίῳ.

Καὶ προφανεῖς μὲν εἰσιν αἱ ἐντεῦθεν προκύπτουσαι ἀνωμαλίαι περί τε τὸ κανονικῶς δεδογμένον ἐν τῷ ἑορτασμῷ τοῦ Πάσχα χρονικὸν ὅριον καὶ τὴν περίοδον τῆς νηστείας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τυγχάνει δ' ἐξ ἄλλου γνωστὸν ὅτι κατὰ τὰ ἀκριβῆ τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης πορίσματα ἔδει ἵνα τὸ ἐπιὸν ἔτος ἑορτασθῇ τὸ Πάσχα τῇ 4ῃ Ἀπριλίου κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον, ἐπειδὴ ὅμως οὔτε ἡ ὁμολογουμένως ὀρθὴ καὶ ἀναμφισβήτητος ἐπιστημονικὴ αὕτη ἀπόφανσις ἔτυχεν εἰσέτι τῆς προσηκούσης γενικῆς ἐκκλησιαστικῆς κυρώσεως, οὔτε παρὰ πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις ἐγένετο ἀποδεκτὸν νὸ νέον ἡμερολόγιον, ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, στοχαζομένη μᾶλλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἢ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ τελειότητος καὶ ἐπαφιεμένη διὰ τοῦτο τὴν ὁριστικὴν τοῦ ζητήματος διευθέτησιν εἰς τὴν μετ' οὐ πολὺ συγκαλουμένην, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, Οἰκουμενικὴν Ὀρθόδοξον Σύνοδον, τὰς διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος 1926 παρουσιαζομένας ἀνωμαλίας ταύτας εὑρίσκει ἧττον σοβαρὰς τῆς ἐπαπειλουμένης διαιρέσεως ἐκ τοῦ μὴ ταὐτοχρόνου ἑορτασμοῦ τῆς πρώτης καὶ μεγίστης τῶν Χριστιανικῶν ἑορτῶν.

Ταύτην οὖν τὴν περὶ ἑορτασμοῦ τοῦ προσεχοῦς Ἁγίου Πάσχα διὰ τὸ ἔτος τοῦτο γνώμην καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, σὺν τῇ προτάσει τῆς Ἁγιωτάτης ἐν Ρουμανίᾳ ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, ἀνακοινούμενοι ἀσμένως ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις, εὐελπιστοῦμεν ὅτι πᾶσαι, ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ εἰρήνης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, συμμερισθήσονται τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἄποψιν ἡμῶν καὶ ἀνάλογον ἕξουσι καὶ αὐταὶ πρόνοιαν περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα κατὰ τὸ ἐπὶ θύραις 1926 ἔτος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὖθις ἐν Κυρίῳ περιπτυσσόμενοι Αὐτήν, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης

αϡκε' Δεκεμβρίου β'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† *Ὁ Κωνσταντινουπόλεως* ***ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ***

*
* *

Ὁμολογουμένως καὶ ἂν δὲν ἐπετεύχθη, δὲν φαίνεται δύσκολον νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ πλήρης συνεννόησις μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων εἰδικῶν, τῶν ἀνωτέρων τριῶν ἢ καὶ ἄλλων, ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Πασχαλίου πίνακος τῶν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς 1927 ἐτῶν καὶ ἐφεξῆς, οὕτως ὥστε καὶ ἐν τούτῳ τῷ σημείῳ, τῷ καὶ σπουδαιοτέρῳ, νὰ ἐπέλθῃ ἡ προβλεπομένη διὰ τοῦ σχετικοῦ ψηφίσματος τοῦ Πανορθοδόξου Συνεδρίου μεταρρύθμισις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ παρουσιάζει δυσκολίαν εἶνε ἡ μεταξὺ τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πλήρης συνεννόησις ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καταρτισθησομένου ἐπιστημονικῶς νέου Πασχαλίου Πίνακος καὶ ἄλλως καὶ διότι ὄχι μόνον αἱ ἡμίσειαι ἐξ αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι μέχρι σήμερον τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον ἐν ταῖς ἀκινήτοις ἑορταῖς θὰ θελήσωσι φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ τηρήσωσιν αὐτὸ καὶ εἰς τὰς κινητάς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀποδεξαμένων τὸ νέον ἡμερολόγιον ὑπάρχουσιν αἱ φρονοῦσαι ὅτι τὸ ἡμερολογιακὸν καθόλου ζήτημα καὶ ἰδίως τὸ τοῦ Πασχαλίου ὀφείλει καὶ δύναται νὰ ἀπασχολήσῃ πρωτίστως τὴν ἀναμενομένην Προσύνοδον τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ νὰ λάβῃ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς τὴν εὐκταίαν λύσιν. Τούτων οὕτως ἐχόντων προβάλλει τὸ δυσχερὲς τῆς διὰ τοῦ συνήθους μέσου τῆς ἀλληλογραφίας συνεννοήσεως τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ τὸ μόνον ὅπερ ἔχομεν νὰ εὐχηθῶμεν εἶνε ἡ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπιτάχυνσις τῆς συγκλήσεως τῆς Προσυνόδου ἵνα μὴ ἄλλως τὸ Πασχάλιον, τὸ σπουδαιότερον τοῦτο μέρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου, ἐξακολουθήσῃ παρατεῖνον καὶ δὴ καὶ

διευρῦνον τὴν ἤδη διὰ τῆς μονομεροῦς πράξεως τῆς ἀδελφῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας διανοιγεῖσαν ὁδὸν εἰς τὸν μὴ ταυτόχρονον ἑορτασμὸν καὶ μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς μεγίστης τῶν χριστιανικῶν ἑορτῶν, τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

† Σ. Γ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 2231 / Διεκπ 3091

† *ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης*

Τοῖς Ἱερωτάτοις Μητροπολίταις καὶ Ἀρχιεπισκόποις τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου χάριν καὶ εἰρήνην παρὰ Θεοῦ.

Ἡ καθ' ἡμᾶς Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἀποβλέπουσα σὺν ἄλλοις καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ ζητήματι τῆς χειροτονίας κληρικῶν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τὴν ἀπαρέγκλιτον ἐφαρμογὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων, προῆλθε πάλαι τε καὶ πολλάκις εἰς ἐπίσημον ἐν Πατριαρχικαῖς καὶ Συνοδικαῖς Ἐγκυκλίοις ἀνάπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν τῶν δεόντων γενέσθαι ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης χειροτονίαν ὑπεραρίθμων κληρικῶν, τῇ μελέτῃ καὶ τῇ ὄψει τῶν ἑκασταχοῦ ἁγίων ἀρχιερέων τιθεῖσα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεσμοθεσίας.

Οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ ἐξ ἀφορμῆς τῶν καταφυγόντων εἰς Ἑλλάδα καὶ ἀλλαχόσε προσφύγων ἱερέων, ἀπαγορευθείσης συνοδικῶς (,αϡκγ΄ Μαρτίου κα΄) τῆς χειροτονίας νέων ἱερέων μέχρι νεωτέρας εἰδοποιήσεως, ὡρίσθη ὅπως διὰ τὰς κενουμένας οἱασδήποτε ἱερατικὰς θέσεις οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς ἀποκαθιστῶσι τοὺς διαθεσίμους πρόσφυγας ἱερεῖς. Τὸν αὐτὸν δὲ ὡς ἄνω σκοπὸν προὐτίθετο καὶ ἡ ἐσχάτως παρ' ἡμῶν ἀπολυθεῖσα ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 1756 ἀπὸ κγ΄ Ἰουνίου ἐ. ἔ. Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος, ἀπαιτοῦσα τήν τε τοποθέτησιν τῶν προσφύγων ἱερέων καὶ τὴν δεδικαιολογημένην μόνον χειροτονίαν νέων τοιούτων.

Ἐπειδὴ δ' ὅμως πληροφορίαι τινὲς σχετικαὶ μεταδοθεῖσαι τῇ Ἐκκλησίᾳ δικαιολογοῦσι νεωτέραν αὐτῆς ἐπαναληπτικὴν σύστασιν, διὰ ταῦτα ἔγνωμεν ἀπολῦσαι τήνδε τὴν Πατριαρχ. ἡμῶν καὶ Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, προτρεπόμενοι μὲν γενικῶς τὴν σύντονον τῶν ὡς ἄνω δύο τελευταίων

Ἐγκυκλίων τήρησιν καὶ ἐφαρμογήν, ζητοῦντες δὲ συμπληρωματικῶς τὴν ἀποστολὴν ἡμῖν ἐν ἐπὶ τούτῳ ἐκθέσει ὑμῶν στατιστικῶν πινάκων· α΄) περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ὑμῶν διαθεσίμων ἱερέων καὶ διακόνων, εἴ που ὑπάρχουσι, μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων πληροφοριῶν (ὀνοματεπώνυμον, ἡλικία κτλ.) καὶ β΄) περὶ τῶν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρις 23ης Ἰουνίου ἐ. ἔ. γενομένων νέων χειροτονιῶν ἱερέων καὶ διακόνων μεθ' ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων πληροφοριῶν (ὀνοματεπώνυμον, ἡλικία, λόγοι δικαιολογήσαντες τὴν χειροτονίαν κτλ.).

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Ἱερότητος ὑμῶν.

,αϡκϛ΄ Αὐγούστου ια΄.

† *Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός,*

† Ὁ Καισαρείας ***Νικόλαος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Κυζίκου ***Καλλίνικος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Νικαίας ***Βενιαμὶν*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Χαλκηδόνος ***Ἰωακεὶμ*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Δέρκων ***Φώτιος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Προύσης ***Νικόδημος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Πριγκηποννήσων ***Ἀγαθάγγελος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Νεοκαισαρείας ***Ἀμβρόσιος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Σάρδεων καὶ Πισιδίας ***Γερμανὸς*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Ροδοπόλεως ***Κύριλλος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀνέων ***Θωμᾶς*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† Ὁ Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων ***Γεννάδιος*** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΝ ΔΙΔΑΓΜΑ

Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας· εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας· οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα· ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος· καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. (Ἰακώβ. γ΄ 13-18.)

Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Διὰ τὰς ἐπιγενομένας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεταλλαγὰς ἐν τῷ σώματι τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμ. θρόνου, παραθέτομεν κατωτέρω πλήρη κατάλογον τῶν ἐπιζώντων ἱεραρχῶν, οὐχὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ Συνταγματίῳ ἀναγραφήν, ἀλλὰ κατὰ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς αὐτῶν. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου ἐξάγεται ὅτι σήμερον ἐπιζῶσιν ἐν ὅλῳ 117 ἱεράρχαι, κατανεμόμενοι ὡς ἑξῆς : Ὁ νῦν Οἰκουμ. Πατριάρχης— —ὁ πρώην τοιοῦτος—74 Μητροπολῖται ἐν ἐνεργείᾳ—8 Μητροπολῖται ἐν διαθεσιμότητι —2 Μητροπολῖται τιτουλάριοι—3 Ἀρχιεπίσκοποι ἐν ἐνεργείᾳ—1 Ἀρχιεπίσκοπος ἐν διαθεσιμότητι—9 Ἐπίσκοποι ἐν ἐνεργείᾳ ἔχοντες ἐπαρχίας—2 Ἐπίσκοποι ἐν διαθεσιμότητι διευθύνοντες ἐπαρχίας—16 Ἐπίσκοποι τιτουλάριοι μετὰ ἢ ἄνευ τινὸς σήμερον διακονίας ἐκκλησιαστικῆς.

⁂

1) *Ἱεράρχαι ἐν Τουρκίᾳ* (24)

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο Γ΄.**

Οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ἁγ. καὶ Ἱ. Σύνοδον Μητροπολῖται, ἤτοι :

Ὁ Καισαρείας ***Νικόλαος***
» Νικαίας ***Βενιαμὶν***
» Δέρκων ***Φώτιος***
» Πριγκηποννήσων ***Ἀγαθάγγελος***
» Σάρδεων καὶ Πισιδίας ***Γερμανὸς***
» Ἀνέων Θωμᾶς
Ὁ Κυζίκου ***Καλλίνικος***
» Χαλκηδόνος ***Ἰωακεὶμ***
» Προύσης ***Νικόδημος***
» Νεοκαισαρείας ***Ἀμβρόσιος***
» Ροδοπόλεως ***Κύριλλος***
» Ἡλιουπόλεως ***Γεννάδιος***

Πλὴν τούτων :

Ὁ Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου ***Ἰάκωβος.***
» » Μεσημβρίας ***Νικηφόρος***
» » πρ. Δρυϊνουπόλεως ***Γρηγόριος***
» » πρ. Κῴου ***Παῦλος***
» » τιτουλάριος Σταυρουπόλεως ***Ἰωακείμ,*** *Σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς.*
» Ἐπίσκοπος πρ. Μετρῶν ***Ἰωακεὶμ***
» » τιτουλάριος Εἰρηνουπόλεως ***Κωνσταντῖνος,*** *ἀρχ. προϊστάμ. Πέραν*
» » » Χαριουπόλεως ***Γεννάδιος,*** *» » Ταταούλων*
» » » Χριστουπόλεως ***Μελέτιος*** *» » Κοντοσκαλίου*
» » » Ἐλαίας ***Ἀγαθάγγελος*** *» » Γαλατᾶ*
» » » Θεοδωρουπόλεως ***Λεόντιος***

2) *Ἱεράρχαι ἐν Ἑλλάδι* (76), ἤτοι οἱ μητροπολῖται :

Ὁ Ἀδριανουπόλεως καὶ Νέας Ὀρεστιάδος ***Πολύκαρπος***
» Διδυμοτείχου ***Φιλάρετος***
» Σουφλίου ***Νεόφυτος***
» Ἀλεξανδρουπόλεως ***Γερβάσιος***
» Μαρωνείας ***Ἄνθιμος***
» Ξάνθης ***Πολύκαρπος***
» Δράμας ***Λαυρέντιος***
» Καβάλλας ***Χρυσόστομος***
» Σερρῶν ***Κωνσταντῖνος***

Ὁ Ζιχνῶν **Ἀλέξανδρος**
» Νιγρίτης **Κύριλλος**
» Ἐλευθερουπόλεως **Αἰμιλιανὸς**
» Σιδηροκάστρου **Νεόφυτος**
» Νευροκοπίου **Φιλόθεος**
» Θεσσαλονίκης **Γεννάδιος**
βοηθὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος
ὁ Ἀμασείας **Βασίλειος**
» Βερροίας-Ναούσης **Σωφρόνιος**
» Κασσανδρείας **Εἰρηναῖος**
» Κίτρους **Παρθένιος**
» Λαγκαδᾶ **Γερμανὸς**
» Πολυανῆς **Φώτιος**
» Ἀρδαμερίου **Καλλίνικος**
» Καμπανίας **Διόδωρος**
» Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγ. Ὄρους **Σωκράτης**
» Ἐδέσσης **Κωνστάντιος**
» Γενιτσῶν καὶ Γουμενίτσης **Σμάραγδος**
» Σερβίων καὶ Κοζάνης **Εὐγένιος**
» Νεοπελαγωνείας **Ἰωακεὶμ**
» Καστορίας **Ἰωακεὶμ**
» Γρεβενῶν **Νικόλαος**
» Σισανίου-Σιατίστης **Ἀγαθάγγελος**
» Φλωρίνης **Χρυσόστομος**
» Ἐλασσῶνος **Καλλίνικος**
» Ἰωαννίνων **Σπυρίδων**
βοηθὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος
ὁ Δωδώνης **Δημήτριος**

Ὁ Μετσόβου **Τιμόθεος**
» Βελλᾶς καὶ Κονίτσης **Ἰωάννης**
» Δρυϊνουπόλεως-Πωγωνιανῆς **Βασίλειος**
» Παραμυθίας καὶ Πάργας **Ἀθηναγόρας**
» Φιλιατῶν-Γηρομερίου . . . .
» Νικοπόλεως-Πρεβέζης **Ἰωακεὶμ**
» Κρήτης **Τῖτος**

Οἱ ἐπίσκοποι Κρήτης :

Ὁ Ἀρκαδίας **Βασίλειος**
» Ρεθύμνης **Τιμόθεος**
» Κυδωνίας **Ἀγαθάγγελος**
» Πέτρας **Διονύσιος**
» Κισάμου-Σελίνου **Ἄνθιμος**
» Λάμπης-Σφακίων **Ἀγαθάγγελος**
» Ἱερᾶς-Σητείας **Ἀμβρόσιος**

» Ἰκαρίας **Ἰωακεὶμ**
» Σάμου **Εἰρηναῖος**
» Χίου **Ἱερώνυμος**
βοηθὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος
ὁ Ἰωνοπόλεως **Γρηγόριος**
» Καρδαμύλων **Ἰωακεὶμ**
» Μιτυλήνης **Ἰάκωβος**
» Μηθύμνης **Διονύσιος**
» Πλωμαρίου **Κωνσταντῖνος**
» Λήμνου **Στέφανος**
» Θάσου **Γεώργιος**

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω παρεπιδημοῦσιν ἐν Ἑλλάδι :

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης πρ. Κων/πόλεως **Κωνσταντῖνος ὁ Στ΄.**
Ὁ Μητροπολίτης Νικομηδείας **Ἀλέξανδρος**
» » Τραπεζοῦντος **Χρύσανθος**
» » Τυρολόης **Χρυσόστομος**
» » Κυδωνιῶν **Εὐγένιος**
» » Λιτίτσης **Νικόδημος**
» » πρ. Αὐστραλίας **Ἰωακεὶμ**
» » πρ. Φλωρίνης **Πολύκαρπος**
» » πρ. Νευροκοπίου **Δαμασκηνὸς**
» » πρ. Σωζοναγαθουπόλεως **Κωνσταντῖνος**
» τιτουλάριος Μητροπολίτης Σελευκείας **Βασίλειος**
» ἐπίσκοπος πρ. Μοσχονησίων **Φώτιος**
» τιτουλάριος ἐπίσκοπος Ἀργυρουπόλεως **Γερμανὸς**
» » » Ἀριστείας **Ἱερόθεος**
» » » Ἀπολλωνιάδος **Ἰωακεὶμ**
» » » Ἀμφιπόλεως **Κωνσταντῖνος**

Ὁ » » Παττάρων **Μελέτιος**
» » » Σεβαστείας **Γερβάσιος**

2) Ἱεράρχαι ἐν Δωδεκαννήσοις (3)

Ὁ Μητροπολίτης Ῥόδου **Ἀπόστολος**
» » Κῴου . . . . .
» » Καρπάθου καὶ Κάσσου **Γερμανὸς**
» » Λέρου καὶ Καλύμνου **Ἀπόστολος**

4) Ἱεράρχαι ἐν Ἀλβανίᾳ (2)

Ὁ τιτουλάριος ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως **Ἱερόθεος**, πατριαρχικὸς ἔξαρχος ἐν Κορυτσᾷ
» » » Συνάδων **Χριστοφόρος** (παρεπιδημῶν).

5) Ἱεράρχαι ἐν Εὐρώπῃ (7)

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σορδόβαλα καὶ πάσης Φιλλανδίας **Γερμανὸς Ἀὰβ**
» » πρ. Βιμπόργου » » **Σεραφεὶμ**
» Μητροπολίτης Ταλλίνης καὶ πάσης Ἐσθονίας **Ἀλέξανδρος**
» Ἀρχιεπίσκοπος Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας **Σαββάτιος**
» Μητροπολίτης Ἀμασείας καὶ ἔξαρχος Κεντρῴας Εὐρώπης **Γερμανὸς** (Βιέννη)
» » Θυατείρων καὶ ἔξαρχος Δ. καὶ Β. Εὐρώπης **Γερμανὸς** (Λονδῖνον
» » πρ. Μετρῶν καὶ Ἀθύρων **Γρηγόριος** (Παρίσιοι)

6) Ἱεράρχαι ἐν Ἀμερικῇ (3)

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς **Ἀλέξανδρος**
Ὁ ἐπίσκοπος Σικάγου **Φιλάρετος**
» » Βοστώνης **Ἰωακεὶμ**
» » Ἁγίου Φραγκίσκου . . . . . .

7) Ἱεράρχαι ἐν Αὐστραλίᾳ (1)

Ὁ Μητροπολίτης Αὐστραλίας **Χριστοφόρος**.

8) Ἐν **Ἱερουσαλὴμ** διαμένει ὁ Μητροπολίτης πρ. Πισιδίας **Γεράσιμος**.

ΔΙΔΑΓΜΑ

«Ἐκκλησία καλεῖται φερωνύμως, διὰ τὸ πάντας ἐκκαλεῖσθαι καὶ ὁμοῦ συνάγειν. Καθολικὴ δὲ καλεῖται διὰ τὸ κατὰ πάσης εἶναι τῆς οἰκουμένης, ἀπὸ περάτων τῆς γῆς ἕως περάτων· καὶ διὰ τὸ διδάσκειν καθολικῶς καὶ ἀνελλιπῶς πάντα τὰ εἰς γνῶσιν ἀνθρώπων ἐλθεῖν ὀφείλοντα δόγματα, περί τε ὁρατῶν καὶ ἀοράτων πραγμάτων, ἐπουρανίων τε καὶ ἐπιγείων· καὶ διὰ τὸ πᾶν γένος ἀνθρώπων εἰς εὐσέβειαν ὑποτάσσειν, ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, λογίων τε καὶ ἰδιωτῶν». (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων).

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ

Κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1925 ἀπελύθη τὸ κάτωθι πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς πάντας τοὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας καὶ Προέδρους τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν:

† ***Μακαριώτατε,*** κτλ.

Τάξις, ὡς γνωστόν, ἀνέκαθεν τοῖς Πατριαρχικοῖς Θρόνοις ἐστὶν ὅπως κατὰ τὰς Πατριαρχικὰς λειτουργίας καὶ χοροστασίας ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις μνημονεύωνται εἰς ἐπήκοον ὀνομαστὶ καὶ οἱ λοιποὶ Ἁγιώτατοι Πατριάρχαι, εἰς ἐπιβεβαίωσιν κατὰ τὰς ἱερὰς ταύτας μυσταγωγίας τῆς κανονικῆς πρὸς ἀλλήλους ἑνότητος καὶ κοινωνίας.

Πρὸς ταῖς Πατριαρχικαῖς ὅμως ταύταις Ἐκκλησίαις τὸ σῶμα τῆς Μιᾶς Ἁγίας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαρτίζουσι σήμερον καὶ ἄλλαι ἰσότιμοι ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι, νεωτέρως μὲν τὸ πλεῖστον εἰς τὴν σειρὰν τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κανονικῶς ἀναχθεῖσαι, κεκτημέναι δ' ἅπαντα τὰ τοῦ αὐτοκεφάλου δικαιώματα τῆς ἐξουσίας καὶ τιμῆς, οὗ ἕνεκα δίκαιον καὶ εὔλογον ἀναμφηρίστως παρίσταται ὅπως καὶ τῶν Προέδρων τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων τὰ ὀνόματα ἐκφωνῶνται ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις σὺν τοῖς ὀνόμασι τῶν Πατριαρχῶν καὶ ὅπως ἐν γένει τὸ ἐν τοῖς διπτύχοις μνημόσυνον καθορισθῇ σήμερον οὕτως ὥστε κατὰ τὰς λειτουργίας καὶ χοροστασίας τῶν τε Πατριαρχῶν καὶ τῶν Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πανταχοῦ ἐκφωνῶνται ἐν τοῖς διπτύχοις τὰ ὀνόματα πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν προκαθημένων, καὶ δὴ πρῶτον μὲν τῶν Πατριαρχῶν, ἔπειτα δὲ τῶν Προέδρων τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, κατὰ σειρὰν τῆς ἀρχαιότητος ἑκάστης τῶν Πατριαρχικῶν καὶ τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία Κων/πόλεως, κρίνουσα ὅτι ἐπεβάλλετο ἵνα ἐπέλθῃ ἡ προσήκουσα διόρθωσις, εἰσήγαγεν ἤδη τὸ μνημόσυνον ὀνομαστὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις κατὰ τὰς Πατριαρχικὰς λειτουργίας καὶ χοροστασίας πρὸς τοῖς Πατριάρχαις καὶ πάντων τῶν λοιπῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ποιεῖται δὲ περὶ τούτου ἀσμένως ἀνακοίνωσιν πρὸς γνῶσιν καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, πεποιθυῖα ὅτι καὶ αὗται ἐπίσης ὁμοθύμως ἀποδέξονται καὶ ἐφαρμόσουσι τὴν δικαίαν καὶ εὔλογον ταύτην τάξιν, εἰς ἔκφανσιν τοῦ χάριτι θείᾳ συνδέοντος τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας δεσμοῦ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ταύτῃ ἀσμένως ἀπευθύνομεν καὶ πρὸς τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα τὴν παροῦσαν ἀδελφικὴν ἡμῶν ἐπιστολήν.

͵αϡκε' Ἰανουαρίου ιε'

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Κωνσταντῖνος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐν μέσῳ ζωηροτάτων παλλαϊκῶν ἐκδηλώσεων ἑωρτάσθη ἐνταῦθα καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Τουρκικὴν Δημοκρατίαν ἡ 4η ἐπέτειος τῆς νίκης τοῦ Ἀρχιστρατήγου, τοῦ Ἐνδοξοτάτου Προέδρου ***ΓΑΖΗ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΚΕΜΑΛ ΠΑΣΑ*** *(30 Αὐγ.).*

Αἱ ὀργανωθεῖσαι πάνδημοι τελεταὶ ὑπῆρξαν ὁ ἐνθουσιώδης χαιρετισμὸς τοῦ τουρκικοῦ Ἔθνους πρὸς τὴν μεγάλην ἡμέραν, τὴν συμβολίζουσαν τὴν ὑλικήν, πολλῷ δὲ μᾶλλον τὴν ἠθικὴν ἀναδημιουργίαν τῆς τουρκικῆς Πατρίδος.

Τὸ τουρκικὸν Ἔθνος ἐν πλήρει συνειδήσει καὶ ἐκτιμήσει τῶν πολυτίμων ἀγαθῶν ἅτινα προσεκόμισεν αὐτῷ ἡ ἑορταζομένη νίκη, εὗρεν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐκδηλώσῃ τὸν θαυμασμόν, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Μεγαλουργὸν Πρωτεργάτην τῆς Ἐθνικῆς δόξης.

Τῆς πανδήμου χαρᾶς μετέχουσα καὶ ἡ «Ὀρθοδοξία», ὑποβάλλει τὰ σέβη καὶ τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς πρὸς τὸν Ἐνδοξότατον ***ΓΑΖΗ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΚΕΜΑΛ ΠΑΣΑΝ,*** *Πρόεδρον τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ συνεργάτας, καὶ εὔχεται πλήρη τὴν εὐόδωσιν τῶν εὐγενῶν αὐτῶν ἰδεωδῶν.*

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι. —Εὐλαβεῖ προσκλήσει τῶν οἰκείων Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῶν ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς Παναγίας Μουχλίου (15 Αὐγ.), Ἁγ. Γεωργίου Ποτηρᾶ (20 Αὐγ.) Ἁγ. Νικολάου Γαλατᾶ (22 Αὐγ.) καὶ Παναγίας Σαλματομβρουκίου (27 Αὐγ.). Κατὰ δὲ τὴν ἐν Χάλκῃ διαμονὴν αὐτῆς ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Π. ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγ. Νικολάου (6 Αὐγ.).

—Ἐν συρροῇ πολλοῦ λαοῦ, εὐλαβῶς προσερχομένου εἰς προσκύνησιν τῆς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ κατατεθειμένης ἱστορικῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας (Φανερωμένης), ἐτελέσθη πανηγυρικὸς ἑσπερινὸς καὶ λειτουργία ἐν τῷ ναῷ τούτῳ (22 καὶ 23 Αὐγ.) χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ τῶν σεβ. Συνοδικῶν Καισαρείας, Νικαίας, Προύσης, Πριγκηποννήσων, Σάρδεων, Ροδοπόλεως καὶ Ἀνέων καὶ τῶν παρεπιδημούντων σεβ. Μητροπ. Ἴμβρου καὶ Τενέδου, Κάσσου καὶ Καρπάθου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου.

Ἐπισκέψεις.—Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέφθη (24 Αὐγ.) ὁ ἐξοχ. πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Τ. Πόποβιτς. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἀπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ὀνομαστικαὶ ἑορταί.— Τοὺς ἑορτάζοντας σεβ. μητροπ. Ἐλευθερουπόλεως Αἰμιλιανόν (8 Αὐγ.), Δράμας Λαυρέντιον (10 Αὐγ.), Κασσανδρείας Εἰρηναῖο·, Σάμου Εἰρηναῖον (23 Αὐγ), Νικομηδείας Ἀλέξανδρον, Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς Ἀλέξανδρον καὶ Ζιχνῶν Ἀλέξανδρον (30 Αὐγ.), ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς. Πρὸς δὲ τὸν ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντα ρῶσον ἀρχ/πον Β. Ἀμερικῆς καὶ Ἀλεουτίδων νήσων κ. Ἀλέξανδρον τὰ πατριαρχικὰ συγχαρητήρια διεβίβασεν ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

— Ἐπισκεφθεῖσα συνεχάρη ἡ Α. Θ. Π. τοὺς ἑορτάζοντας Μ. Ἀρχιδιάκονον Αἰμιλιανὸν καὶ Ἀρχειοφύλακα Ἀλέξανδρον.

Ἱερὰ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς (Βαλουκλῆ). — Ἐγένετο δεκτὴ ἡ διὰ λόγους ὑγείας ὑποβληθεῖσα παραίτησις τοῦ θεοφ. Ἐπισκόπου Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου ἀπὸ τῆς ἡγουμενίας τῆς ἐν λόγῳ ἱ. μονῆς.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Κανονικαὶ ἄδειαι.—Ἐχορηγήθη ἄδεια μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας τῷ σεβ. Μ/τῃ Σάμου κ. Εἰρηναίῳ διὰ μοναστηριακὰς ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, τῷ σεβασμ. Μ/τῃ Φλωρίνης κ. Χρυσοστόμῳ διὰ λόγους ὑγείας καὶ ἐπαρχιακὰς ὑποθέσεις καὶ τῷ σεβ· Μ/τῃ Νιγρίτης κ. Κυρίλλῳ διὰ λόγους ὑγείας.

— Ἀρχὰς λήγοντος μηνὸς Αὐγούστου ἀφίκετο εἰς Κόνιτσαν, ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ὁ νέος Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κ. Ἰωάννης.

— Ἐπετράπη τῷ εἰς Ἅγιον Ὄρος εὑρισκομένῳ σεβ. Μ/τῃ πρ. Φλωρίνης κ· Πολυκάρπῳ ὅπως ἱερουργῇ.

Μοναστηριακά. — Ὁ σεβ. Μ/της Σάμου κ. Εἰρηναῖος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ (25 Ἰουλ. ἐ. ἔ.) παρέχει πληροφορίας περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἱ. μονῶν καὶ ἰδιαιτέρως περὶ τῆς διευθυνούσης αὐτὰς ἐπιτροπείας, ὑποβάλλων ἅμα καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ πρὸς κανονικὴν αὐτῶν διοίκησιν.

—Περὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὴν περιουσίαν τῶν ἐν Κρήτῃ ἱ. μονῶν ἔγραψε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ σεβ. Μ/της Κρήτης κ. Τίτος (2 Αὐγ. ἐ. ἔ.).

— Ἀνετέθη τῷ σεβ. Μ/τῃ Δράμας κ. Λαυρεντίῳ, ὅπως ἐξακριβῶν τὰ ὑπὸ δύο μοναχῶν τῆς ἱ. Σταυροπηγ. Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης καταγγελλόμενα ἐναντίον τοῦ ἡγουμένου αὐτῆς, ὑποβάλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ σχετικὴν ἔκθεσιν.

Νομικὸν ζήτημα. — Ὡρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν νομομαθῶν κ. κ. Μ· Καραβοκυροῦ, Γ. Ἀποστολίδου, Α. Μόσχου καὶ Σ. Βαλιᾶ, ὅπως μετὰ μελέτην ὑποβάλῃ γνωμοδότησιν ἐπὶ τοῦ ἑξῆς ζητήματος : «Ποία ἡ θέσις τῶν ἐκκλ/ικῶν ἡμῶν δικαστηρίων ἐν σχέσει πρὸς ὅλα τὰ θέματα τὰ ἀναγραφόμενα ἐν τῷ 16ῳ ἄρθρῳ τῆς «περὶ ἐγκαταστάσεως καὶ δικαστικῆς δικαιοδοσίας» συμβάσεως τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης καὶ εἰδικῶς προκειμένου περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων εἴτε ἁπλῶν θεωρουμένων εἴτε σχετιζομένων πρὸς τὰς περιπτώσεις τοῦ διαληφθέντος 16ου ἄρθρου»·

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κασσανδρείας.— Ὁ σεβ. Μ/της Κασσανδρείας κ. Εἰρηναῖος ἀπὸ 12 λήγοντος μηνὸς πληροφορεῖ διὰ μακρῶν τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῆς ἐν τῇ ἱ. Πατριαρχ. καὶ Σταυροπηγ. μονῇ τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας λειτουργούσης ***Ἱερατικῆς Σχολῆς.*** Ἡ Α. Σεβασμ. πρὸς τῇ ἐποπτείᾳ τῆς ἐν λόγῳ ἱ. μονῆς λαβοῦσα ἐγκαίρως καὶ τὴν εὐλογίαν πρὸς ἵδρυσιν ἐν αὐτῇ ἱερατικῆς σχολῆς

κατώρθωσεν, κατόπιν ἀόκνων καὶ συντόνων ἐνεργειῶν, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κυβερνητικὴν ἔγκρισιν περὶ λειτουργίας ἱερατ. σχολῆς, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς πενταταξίου Ριζαρείου. Ἡ λειτουργία αὐτῆς ἤρξατο τῇ 1 Σεπτ. 1920, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1924-25 ἀπέλυσε τοὺς πρώτους αὐτῆς ἀποφοίτους 15 τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος 1925-26, 11 ἀποφοίτους.—Ἐδίδαξαν ἐφέτος 4 καθηγηταὶ καὶ εἷς μουσικοδιδάσκαλος, ἐζητήθη δὲ ἁρμοδίως καὶ ἡ συμπλήρωσις τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ. —Ἡ σχολή, διευθυνομένη ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ 5 κατὰ σειρὰν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. θεολ. σχολῆς, ἐπεβλήθη οὐ μόνον εἰς τὴν συνείδησιν τῶν κοινοτήτων τῆς Χαλκιδικῆς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς σκέψεις τοῦ ὑπουργείου εἰς τρόπον ὥστε τοῦτο νὰ ἀναλάβῃ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρ. τοῦ 1925 τὴν μισθοδοσίαν τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καὶ νὰ ὑποσχεθῇ καὶ πᾶσαν ἄλλην ὑποστήριξιν.

—Ἡ Α. Σεβασμ. διὰ τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως γνωρίζει τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐπὶ ὁλόκληρον 20ετίαν ἐχειροτόνησε μόνον 4, ἐξ ὧν οἱ δύο ἀρχαῖοι μαθηταὶ τῆς γ' Γυμνασίου διδαχθέντες ἐπὶ πλέον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τὴν ἐκκλησ. μουσικὴν καὶ ἐθισθέντες ἐν τῇ ἐκκλ/ικῇ τάξει τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

—Ψηφισθεὶς ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς 31ης Ἰουλίου ἐ. ἔ., ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ τεύχει τοῦ «Πανταίνου» τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας ὁ «Κανονισμὸς τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου «Ἅγιος Ἀθανάσιος», ἀφορῶντος εἰς τὸν καταρτισμὸν ὑποψηφίων : α') διὰ τοὺς βαθμοὺς διακόνου καὶ πρεσβυτέρου, β') διὰ τὸ λειτούργημα διδασκάλου τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως καὶ γ') διὰ τὴν διακονίαν τοῦ ἱεροψάλτου. Ἡ στοργὴ μεθ' ἧς περιβάλλει ἡ Ἐκκλησία τὸ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἱδρυόμενον Ἐκπαιδευτήριον καὶ ἡ ἀρτιότης τοῦ Προγράμματος, ὑπισχνοῦνται πλουσίαν τὴν καρποφορίαν αὐτοῦ.

— Ἐν σχέσει πρὸς τὴν εὐταξίαν τοῦ κλήρου ἀπεφασίσθησαν : 1) διορισμὸς τελετουργικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξ ἐφημερίων ὑπὸ τὴν προεδρείαν Ἀρχιερέως, 2) Καταρτισμὸς «Ἱ. Καταλόγου», ἤτοι Μητρῴου τῶν κληρικῶν τοῦ κλίματος, εἰς ὃ τοὐντεῦθεν θὰ ἐγγράφωνται μόνον πτυχιοῦχοι Θεολογικῆς ἢ Ἱερατικῆς Σχολῆς, 3) Καταρτισμὸς Πνευματικῶν Δικαστηρίων ἐν τῇ Πατριαρχικῇ δικαιοδοσίᾳ καὶ ἐν ἑκάστῃ μητροπολιτικῇ περιφερείᾳ καὶ ἑνὸς Πνευμ. Ἐφετείου, διὰ τὰ κανονικὰ παραπτώματα κλήρου καὶ λαοῦ, εἰς οὗ τὴν τελεσίδικον ἀπόφασιν ἀπόκειται καὶ ἡ ἀπόλυσις ἢ μετάθεσις τῶν ἱερέων, 4) Συγκρότησις ἱερατικῶν συνελεύσεων δὶς τοὐλάχιστον τοῦ ἔτους ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου πρὸς διάσκεψιν ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὸ ἔργον τῆς ἱερατικῆς διακονίας, 5) Ὀργάνωσις ἐπισήμων τελετῶν μόνον τῇ ἀδείᾳ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, 6) Τέλεσις τῶν μυστηρίων βαπτίσματος, χρίσματος καὶ γάμου μόνον ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς, ἐκτὸς περιπτώσεων ἀσθενείας.

— Ἐξεδόθη ***Λαχεῖον τῶν Ὀρφανῶν,*** οὗτινος τὸ προϊὸν θὰ διατεθῇ πρὸς ἵδρυσιν Ὀρφανοτροφείου ἐν Ἡλιουπόλει τοῦ Καΐρου.

— Τὸ ζήτημα τοῦ μετερρυθμισμένου ἡμερολογίου παρεπέμφθη εἰς τὴν τακτικὴν Σύνοδον τοῦ φθινοπώρου, παρακαλουμένων ἐν τῷ μεταξὺ τῶν Μ. Π/χῶν Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ὅπως ἀποδεχθῶσι τὴν σύγκλησιν τοπικῆς Συνόδου πρὸς λῆψιν κοι-

νῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀποφάσεως. Κατ' αὐτὴν εἶναι δυνατὸν νὰ συζητηθῶσι προσυνοδικῶς καὶ τὰ θέματα τῆς μελλούσης Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Στατιστικὴ Ἐπαιδευτική.—Κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος 1925—26 ἐλειτούργησαν σχολαὶ τοῦ Ἱ. Κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου ἐν ὅλῳ 26, ἤτοι 1 Γυμνάσιον, 2 Κεντρικὰ Παρθεναγωγεῖα, 8 σχολαὶ ἀρρένων, 3 σχολαὶ θηλέων, 3 Μικταὶ σχολαὶ καὶ 9 Νηπιαγωγεῖα. Ἐδίδαξαν 74 διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι καὶ ἐμαθήτευσαν 2770 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι. Τὸ ποσὸν τὸ δαπανηθὲν πρὸς συντήρησιν τῶν σχολῶν, μισθοδοσιῶν διδασκάλων, ἀγορὰν βιβλίων, προμήθειαν σχολικῶν χρειωδῶν κλπ. ἔφθασε μέχρι τῶν 4450 λιρ. αἰγυπτιακῶν (***Νέα Σιών,*** Ἰούνιος 1926).

—***Ἱερὰ Μονὴ Ὄρους Σινᾶ.*** Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἡγούμενος τῆς ἱ. μονῆς τοῦ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ἐξελέγη ὁ ἐκ τῶν Πατέρων αὐτῆς ὁσιολ. ἀρχιμ. κ. Πορφύριος Παυλῖνος, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ. σχολῆς. Ὁ θεοφιλέστ. ἐψηφισμένος ἀπέρχεται κατ' αὐτὰς ἐκ Καΐρου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἵνα κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν προχειρισθῇ εἰς Ἀρχιεπίσκοπον ὑπὸ τῆς Α. Μακαρ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Παρὰ τὰς δύο μεγάλας ἐκκλησιαστικὰς μερίδας, τὴν ***Τυχωνικὴν*** (πατριαρχικὴν Ἐκκλησίαν) καὶ τὴν τῆς ***Ἱερᾶς Συνόδου*** (συνοδικὴν Ἐκκλησίαν), περὶ ἧς ὁ λόγος εἰς τὰ δύο προηγούμενα τεύχη, ἐνωρὶς ἤδη ἐνεφανίσθησαν ἐν Μόσχᾳ καὶ ἄλλαι ὑπὸ διάφορα ὀνόματα διαταράξασαι σοβαρῶς τὴν ὀρθόδ. Ρωσ. Ἐκκλησίαν, μεταξὺ δ' αὐτῶν, ὡς σπουδαιότεραι, ἡ ***Ζῶσα Ἐκκλησία*** καὶ ἡ ***Ἀναγέννησις*** ἢ ***Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.***

α') Ἡ ***Ζῶσα Ἐκκλησία.*** —Ἡ μερὶς αὕτη ἔσχεν ἀπ' ἀρχῆς ἀρχηγὸν τὸν πρωθιερέα Βλαδίμηρον Κρασνίσκι, κληρικὸν πεπαιδευμένον ἀλλὰ καὶ ἄκρως φιλελεύθερον. Πρῶτος οὗτος ὑποστηρίξας τὴν ἰδέαν τοῦ γάμου τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ β' γάμου τῶν ἱερέων καὶ διακηρύξας πολλὰς ἄλλας καινοτομίας, ἐγένετο ὁ κυριώτερος αἴτιος τῆς παρατηρουμένης σήμερον κανονικῆς συγχύσεως ἐν τῇ Ρωσ. Ἐκκλησίᾳ. Ἀργότερον ἐξηναγκάσθη οὗτος νὰ ἀπέλθῃ ἐκ Μόσχας νύκτωρ εἰς Πετρούπολιν, ἥτις τῷ ὑπεδείχθη ὡς τόπος διαμονῆς. Μετ' αὐτοῦ εἰς οὐδεμίαν σχέσιν εὑρίσκεται ἡ Πατριαρχικὴ Ἐκκλησία (Τυχωνική), ἡ δὲ Συνοδικὴ (Ἱερὰ Σύνοδος) ἔχει διακόψει πᾶσαν τοιαύτην, προβᾶσα μάλιστα καὶ εἰς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ. Παρὰ ταῦτα ὅμως οὗτος ἐξακολουθεῖ κατέχων ἐν Πετρουπόλει ἕνα ναόν, ἔνθα καὶ ἱερουργεῖ παρανόμως. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι σήμερον ἡ λεγομένη Ζῶσα Ἐκκλησία ἀγωνιᾷ, ἵνα μὴ εἴπωμεν ὅτι καὶ δὲν ὑφίσταται.

β') Ἡ ***Ἀναγέννησις*** ἢ ***Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία,*** ἀρχηγὸν ἔχουσα τὸν ἐπίσκοπον Ἀντωνῖνον. Ἤδη πρόεδρος ὢν τῆς «ἀνωτάτης Ἐκκλησ. Διοικήσεως» (προσωρινῶς ἱδρυθείσης μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος) ἔδειξε τάσεις ἀντικανονικὰς προσπαθῶν νὰ δημιουργήσῃ τύπους ἐκκλησιαστικοὺς καὶ εἰσαγάγῃ θεωρίας εἰς τὴν περὶ εὐχαριστίας διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὅτε

μετὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ Πατριάρχου Τύχωνος (1923) ἐπανῆλθε τὸ Συνοδικὸν σύστημα καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν ἡ «Ἱ. Σύνοδος», αὕτη διέγραψε τὸν Ἀντωνῖνον ἐκ τοῦ καταλόγου αὐτῆς καὶ ἔκτοτε οὗτος ἤρξατο ἐνεργῶν ὡς ἀρχηγὸς τῆς ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω ὄνομα ἐκκλησιαστικῆς μερίδος, ἀριθμῶν 14 ἐν ὅλῳ Ἐκκλησίας καὶ ἕνα καὶ μόνον ἐπίσκοπον, (ἐξαφανισθέντα ἀργότερον καὶ μετ' ὀλίγον ἐμφανισθέντα ἔγγαμον καὶ ἐκτελοῦντα καθήκοντα παρὰ τῇ ἀστυνομίᾳ). Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς Γ' Τοπικῆς Συνόδου (Ὀκτώβριος 1925) ὁ Ἀντωνῖνος συνεκάλεσεν ἐν Μόσχᾳ τοὺς ὀλιγαρίθμους ὀπαδοὺς αὐτοῦ εἰς συνεδρίαν, ἐπιτεθεὶς δριμύτατα ἐναντίον τῶν Πατριαρχικῶν καὶ τῶν Συνοδικῶν, ἀποκαλῶν τοὺς τελευταίους τούτους «ἀνακαινιστάς». Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ἡ μερὶς αὕτη, καίπερ ὀλιγάριθμος, ἐσκανδάλισε περισσότερον πάσης ἄλλης τὰς εὐλαβεῖς συνειδήσεις τοῦ ὀρθοδόξου ρωσικοῦ λαοῦ δι' ὧν κυρίως εἰσήγαγε δογματικῶν καινοτομιῶν ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς θ. εὐχαριστίας καὶ ἐν τῷ καθόλου λειτουργικῷ μέρει διὰ τῆς μὴ χρησιμοποιήσεως ἱερατικῶν ἀμφίων κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν. Σήμερον καὶ ἡ μερὶς αὕτη δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἀγωνιᾷ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς, τοῦ Ἀντωνίνου, ὅστις κλινήρης ὢν παρεκάλεσε τὴν «Ἱερὰν Σύνοδον» ὅπως ἐν περιπτώσει θανάτου κηδεύσῃ αὐτὸν ὡς ἀρχιερέα. Τῷ ἐδόθη ἀπάντησις ὅτι τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτοῦ μετανοίας καὶ ἐκ τῆς ἐπιδόσεως λιβέλλου, δι' οὗ θὰ ἀπεκήρυττε τὰς εἰσαχθείσας ὑπ' αὐτοῦ δογματικὰς καὶ ἄλλας καινοτόμους θεωρίας

3. Ἡ ***ἐν Μπελο-Ρωσίᾳ Ἐκκλησία.***— Δυνάμει ἰδίου καταστατικοῦ ἐπικεκυρωμένου κυβερνητικῶς ἀνεγνωρίσθη ὡς αὐτόνομος ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἐν τῷ ἐδάφει τῆς Μπελο-ρωσικῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως. Διοικεῖται συνοδικῶς προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Μητρ/του Μίνσκ καὶ Μπελορωσίας Βλαδιμήρου, ἐκ τῶν μοναχικῶν τάξεων ὁρμωμένου. Ἡ πρόσληψις ἀργότερον ὡς συνοδικοῦ τοῦ ἐξ Οὐκρανίας ἐγγάμου ἀρχιερέως Ἰωσὴφ Ἐξούμτσκϊϊ συνετέλεσεν ὥστε νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγάμων ἀρχιερέων, νὰ ἐπιτραπῇ δὲ καὶ ὁ β' γάμος τῶν χηρευόντων ἱερέων, παρὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Μητροπολίτου. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀπετάθη πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξαιτουμένη εὐλογίαν καὶ ἀναγνώρισιν.

4. ***Ἡ ἐν Οὐκραΐνῃ Ἐκκλησία.***— Περὶ αὐτῆς εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Καθ' ἃ δημοσιεύει ἡ ἐν Τσερνοβιτσίῳ τῆς Ρουμανίας ἐκδιδομένη ἐκκλησιαστικὴ καὶ θεολογικὴ Ἐπιθεώρησις «Candela» ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει (Μαΐου—Ἰουλίου), τῇ 26 παρελθόντος Ἀπριλίου ἐτελέσθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἕδρᾳ τῆς ἐπαρχίας Βουκοβίνης, ἡ κηδεία τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Μητροπολίτου πρώην Βουκοβίνης ***Βλαδιμήρου Ρέπτα,*** ἀποβιώσαντος ἐν ἡλικίᾳ 85 ἐτῶν. Ὁ ἀείμνηστος διακρινόμενος ἐπὶ ἀρτιότητι θεολογικῆς μορφώσεως ἐδίδαξεν ἐπὶ 20 συναπτὰ ἔτη ἐν τῷ θεολογικῷ Ἰνστιτούτῳ Τσερνοβιτσίου. Τῷ 1898 ἐξελέγη τιτουλάριος ἐπίσκοπος Ραδαούτσης, τῷ δὲ 1902 Μητροπολίτης Βουκοβίνης, ὡς τοιοῦτος δὲ διετέλεσε μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς Γερουσίας. Τῆς κηδείας, γενομένης ἐν μέσῳ ἐξαιρετικῶν ἐνδείξεων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ Τσερναούτσης, προέστη ἡ Α. Μακ. ὁ Πατριάρχης Μύρων συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Μολδαυΐας Ποιμένος καὶ Βουκοβίνης Νεκταρίου, τριῶν ἐπισκόπων καὶ πολλοῦ κλήρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

— Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομος ἐξελέγη παμψηφεὶ Πρόεδρος τοῦ τμήματος τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

— Ἀποφασισθείσης τῆς συγκλήσεως τῆς Ἱεραρχίας κατὰ τὸν προσεχῆ 8βριον, ἐνεκρίθη, ὅπως ἡ διοικοῦσα Ἱ. Σύνοδος καταρτίσῃ τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν συνεστήθη Ἐπιτροπεία πρὸς μελέτην καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ προγράμματος τῆς Ἐκκλησ. Ριζαρείου Σχολῆς καὶ τῶν ταύτῃ ὁμοταγῶν ἱερατικῶν σχολῶν τοῦ Κράτους.

— Δι' ἐγγράφου αὐτῆς ἡ Ἱ. Σύνοδος εἰσηγήθη ἁρμοδίως τὴν αὔξησιν τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων καὶ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς Λυκείοις καὶ ταῖς Ἐμπορικαῖς τοῦ Κράτους Σχολαῖς.

— Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπέδωκε πρὸς τὸν ἁρμόδιον ὑπουργὸν τὸ σχέδιον τοῦ Καταστατικοῦ Νόμου τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως δημοσιευθῇ ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

— Διὰ νομοθετικοῦ διατάγματος ἀπὸ 21 Μαΐου ἐ. ἔ., αἱ ἐν ἑκάστῃ Μητροπόλει τῆς Π. καὶ Ν. Ἑλλάδος ὑφιστάμεναι ἱ. μοναὶ συγχωνεύονται εἰς μίαν ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατάγματος.

— Ἡ Ἱ. Σύνοδος ὑπέβαλεν εἰς ἀφορισμὸν τὰς μοναχὰς τῆς ἐν Τήνῳ ἱ. μονῆς Κεχροβουνίου Μελάνην, Εὐπραξίαν καὶ Κασσιανήν, ὡς μὴ συμμορφωθείσας πρὸς τὴν περὶ ἡμερολογίου ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Μερὶς τῶν ἐν Πολωνίᾳ καθολικῶν ἀποστέργουσα τὴν ὑποταγὴν τῆς ἐθνικῆς ζωῆς τοῦ Πολωνικοῦ λαοῦ εἰς τὰς βλέψεις καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Βατικανοῦ, ποθοῦσα δ' ἀφ' ἑτέρου τὴν εἰσαγωγὴν τῆς μητρικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ, ἤδη ἀπὸ τοῦ 1923 ἀπεσπάσθη τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεκροτήθη εἰς «Ἐθνικὴν Πολωνικὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν».

Ἀντιπρόσωποι τῆς μερίδος ταύτης δι' αἰτήσεως αὐτῶν ἀπὸ παρελθόντος Ἰουνίου πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Ὀρθ. Πολ. Ἐκκλησίας ᾐτήσαντο τὴν ἕνωσιν αὐτῆς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὑπό τινας ὅρους, ὧν σημειοῦμεν τοὺς κυριωτέρους :

1) Ἡ Ἐθν. Πολ. Καθ. Ἐκκλησία ἑνουμένη μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Πολωνίᾳ Ἐκκλησίας συγκροτεῖται εἰς αὐτόνομον Ἐκκλησίαν, ὀνομαζομένη ἐν μὲν ταῖς ἐξωτερικαῖς σχέσεσιν αὐτῆς «Ἐθνικὴ Ὀρθόδοξος Πολωνικὴ Ἐκκλησία», ἐν δὲ ταῖς ἐσωτερικαῖς «Ἐθνικὴ Καθολικὴ Πολωνικὴ Ἐκκλησία», 2) ἀσκεῖ κανονικὴν ἐξουσίαν μόνον ἐπὶ τῶν Πολωνῶν. 3) τάσσεται ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, συγκειμένης ἐξ ἐπισκόπων ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, δι' ἧς καὶ ἔχει τὴν ἀναφορὰν πρὸς πᾶσαν Ὀρθ. Ἐκκλησίαν. 4) Οἱ κατὰ τόπους Ἐπίσκοποι μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ Μητροπολίτου Βαρσοβίας, ὡς προέδρου τῆς Ὀρθ. Πολωνικῆς Ἐκκλησίας, παρ' οὗ καὶ λαμβάνουσι τὸ ἅγ. Μῦρον καὶ τὸ ἀντιμήνσιον. 5) Ἡ Ε. Π. Κ. Ἐκκλησία ἀποδέχεται ὡς πρὸς τὰ μυστήρια

τὴν διδασκαλίαν τῆς 'Ορθ. 'Εκκλησίας καὶ τὴν τῆς Λατινικῆς, ὡς εἶχεν αὕτη μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΑ' αἰῶνος. 6) Διατηρεῖ τὸν ρυθμὸν τῆς θείας λειτουργίας καὶ τῶν ἱ. τελετῶν ἐν τῇ Πολωνικῇ γλώσσῃ μετὰ προσαρμογῆς αὐτῶν πρὸς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς 'Ορθ. 'Εκκλησίας. 7) Τὴν ἀγαμίαν τοῦ κλήρου περιορίζει εἰς μόνους τοὺς ἐπισκόπους. 8) Ὁ ἱερεὺς 'Ανδρέας Huszno, ὡς ἱδρυτὴς τῆς Ε. Π. Κ. 'Εκκλησίας μέχρι μὲν τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς εἰς ἀνεξάρτητον 'Επαρχίαν, ὀνομάζεται «διαχειριστὴς» ταύτης, μετὰ δὲ τὴν ὀργάνωσιν αὐτῆς, χειροτονεῖται εἰς ἐπίσκοπον ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Βικαρίου τοῦ Μητροπολίτου τῆς 'Ορθ. Πολων. 'Εκκλησίας διὰ τὴν 'Ε. Π. Κ. 'Εκκλησίαν.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς 'Ορθ. Πολ. 'Εκκλησίας ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 1 π. μ. 'Ιουλίου διασκεψαμένη ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω αἰτήσεως, ἐνέκρινε μὲν τὸν ὡς ἄνω ἐκτεθέντα ὅρον τῆς ἑνώσεως, ὑπ' ὄψει δ' ἔχουσα τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος, διὰ γράμματος τοῦ σεβ. προέδρου αὐτῆς Μητροπολίτου Βαρσοβίας κ. Διονυσίου ἀπὸ 22 'Ιουλ. ἐ. ἔ., πρὸς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, συνῳδὰ τοῖς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ καὶ Συνοδικῷ Τόμῳ περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου αὐτῆς ὁριζομένοις, ἐξῃτήσατο τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ διὰ τὴν μελετωμένην ἕνωσιν.

Ἡ Ἁγ. καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου μετὰ χαρᾶς καὶ ἐν δοξολογίᾳ θερμῇ πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα ἔλαβε γνῶσιν τοῦ πράγματος, ἐπευλογήσασα δὲ τὴν ἀγγελλομένην ἐπάνοδον Καθολικῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς 'Ορθ. 'Εκκλησίας, ὑπέδειξεν ἅμα διὰ πατριαρχικοῦ ἀπαντητικοῦ γράμματος ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 2241 καὶ ἡμερομ. 21 Αὐγούστου ἐ. ἔ., ὅπως ἐν τῇ διαρρυθμίσει τοῦ Τελετουργικοῦ, τοῦ Τυπικοῦ καὶ δὴ ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων, καὶ τοῦ ἑορτολογίου, καταβληθῇ ἡ δέουσα φροντὶς πρὸς προσαρμογὴν αὐτῶν πρὸς τὸν παρὰ τῇ 'Ορθ. 'Εκκλησίᾳ ἐν χρήσει ὄντα τύπον.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἡ Διεύθυνσις ἐπιθυμοῦσα, ὅπως σταθεροποιήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς συνδρομῆς τοῦ Περιοδικοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὥρισεν αὐτὴν εἰς Λ. Τ. 2,50. Ὅθεν παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀξιότιμοι συνδρομηταί, ὅπως, ἐν τῇ ἐξοφλήσει τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, ἔχωσιν ὑπ' ὄψει τὴν ὡς ἄνω ὁρισθεῖσαν τιμήν.

Παρόραμα. —Εἰς τὴν σελίδα 164, στίχος 6 κάτωθεν καὶ ἐν τῇ στήλῃ τῇ ἐπιγραφομένῃ Καθολ. Πάσχα, ἀντὶ 31 'Απριλίου ἀνάγνωθι *21* 'Απριλίου.

مدير مسؤل : ملتيوس لوقاكيس